

Journal of Urban Environmental Planning and Development

Vol 5, No 19, Autumn 2025

p ISSN: 2981-0647 - e ISSN: 2981-1201

Journal Homepage: <https://sanad.iau.ir/journal/juep/>

Research Paper

The Relationship Between Urban Space and Crime and Social Harms with Emphasis on High-Risk Suicidal Behavior (Case Study: Noorabad City)

Aboozar Vafaei: Assistant Professor, Department of Geography and Tourism, university of Kashan, Kashan, Iran

Kamran Dolat Yarian: Ph.D. in geography and urban planning, Mohaghegh Ardabili University of Ardabil, Iran

Received: 2024/12/08 PP 57-76 Accepted: 2025/02/23

Abstract

Urbanization along with its complex developments has led to the spread of all kinds of social disorders and harms. Suicide is a risky behavior and a social harm that has penetrated the social and cultural base of different classes of society and brought unfortunate consequences for societies. The city of Noorabad suffers from high risk of suicide due to problems such as unemployment, addiction, traditionalism, lack of facilities and services, and socio-economic poverty. The purpose of this research is to investigate the causes and factors affecting suicide in Noorabad city of Lorestan. The research method of the present study is applied and descriptive-analytical. The statistical sample under study includes 270 citizens of Noorabad city, which was calculated by simple random sampling using Sample Power software. Documentary-field method was used to collect data and AMOS24, SPSS26 statistical software was used for data analysis. The results of the one-sample T-test show the significance of the relationship between the research indicators and the high-risk behavior of suicide in the study area. Also, the findings of the path analysis showed that the economic dimension with beta value ($\beta=0.76$) had the highest factor load in suicide tendency and then it was determined that family variables with beta ($\beta=0.72$), individual and psychological variables with beta ($\beta=0.73$) and social-cultural variables with beta ($\beta=0.69$) are the most influential factors of suicide in Noorabad city. Finally, the findings of the structural model of the research showed that the indicators of urban space such as living in crime-prone neighborhoods, not having suitable housing for living, lack of recreational facilities and services, high unemployment, population density and modernity, inappropriate urban governance, high stress of urban life and lack Green spaces each with covariance weights (0.32), (0.28), (0.27), (0.23), (0.22), (0.19), (0.12), (0.7) affect suicidal behavior.

Keywords: Urban Space, Social Damage, Suicide, Structural Equation Modeling, Noorabad City.

Citation: Vafaei, A., & Dolat Yarian, K. (2025). The Relationship Between Urban Space and Crime And Social Harms with Emphasis on High-Risk Suicidal Behavior (Case Study: Noorabad City). *Journal of Urban Environmental Planning and Development*. 5(19). 57-76.

<https://doi.org/10.30495/JUEP.2050.1192946>

© The Author(s) **Publisher:** Islamic Azad University of Shiraz

Extended abstract

Introduction

The city and its surrounding issues are one of the issues that have always attracted the attention of researchers and thinkers in various fields. Living in the city has an impact on the individual and collective life of people, which has been the subject of reflection by social thinkers since about two centuries ago. In this regard, one of the urban issues is social damage, including suicide. Suicide is a global challenge for the health and general well-being of urban communities. Statistics show that suicide as a social harm is one of the leading causes of death in the world and is considered a public health concern for communities. According to the report of the World Health Organization (WHO), about 800,000 suicides occur worldwide every year; this case constitutes %1.4 of all deaths and makes suicide the 18th cause of death. The basic theory of this research is under the general pressure theory of American criminologist and sociologist Robert Agnew, which explains the relationship between suicide and negative events and not reaching important goals in life. In this regard, Agnew states that when people do not achieve their important goals and dreams in their lives, they experience pressure, stress, negative thoughts, anger, frustration, despair, etc., which provides the basis for the tendency to commit suicide. The purpose of this research is to investigate the relationship between urban space and social harms with an emphasis on suicidal behavior in Noorabad city. This study, given the importance of the issue, examines the factors influencing suicide, focusing on the roles of family-related factors, individual and psychological characteristics, cultural and social problems, economic and livelihood difficulties, and urban space indicators in shaping suicidal tendencies.

Methodology

The current research is a quantitative research in terms of purpose, in the field of applied research, and in terms of descriptive-analytical approach and based on the nature of the data. The statistical population of this research is equal to (65417) citizens of Noorabad city, which was studied using Sample Power software and simple random sampling method, 270 people as the study sample. The data collection tool of the questionnaire made by the researcher includes 60 items that are on a 5-

point Likert scale ranging from very low (score 1) to very high (score 5) with an average value (3) and in 4 dimensions (family, individual, social and cultural and economic) as an independent variable and suicide as a dependent variable each was measured with 16, 15, 16, 14 items respectively. The validity of the formal questionnaire has been approved by experts-professors and elites in this field, and its reliability has been confirmed by Cronbach's alpha of 0.954. The collected data were analyzed based on t-test and Friedman with SPSS26 software and structural equation path analysis with AMOS24.

Results and Discussion

The results of the one-sample T-test show the significance of the relationship between the research indicators and the high-risk behavior of suicide in the study area. The findings of path analysis using structural equation modeling of the research showed that the economic dimension with beta ($\beta=0.76$) has the greatest impact on the tendency of citizens to commit suicide in the study area. After that, family dimensions with beta ($\beta=0.72$), individual with beta ($\beta=0.70$) and cultural and social dimensions with beta ($\beta=0.69$) are in the next ranks. According to the above interpretations, it can be said that among the four factors of suicide in Noorabad city, the economic index has the most effect on the tendency to commit suicide and has more influence than other factors, which indicates the confirmation of the research hypothesis. To analyze the family factor of suicide, which is considered the first hidden internal variable, 16 revealed external variables have been considered for it. Among the assumed indicators of the factors of lack of love and intimacy between families, with correlation coefficient (0.73), psychological and physical abuse of the family with correlation coefficient (0.70) and undue strictness and patriarchy with correlation coefficient (0.70) The most common cause of suicide in the study area is lack of individual independence and dissatisfaction with personal life with a weight of (0.27). The second internal hidden variable that is drawn in the structural model is the individual factors of suicide. As it is clear in the research model, 11 external observed variables are considered to measure individual factors. Among these studied

indicators, the presence of high stress and anxiety in life at the rate of (0.60), feelings of hopelessness and worthlessness at the rate of (0.58), and feelings of guilt and error in life at the rate of (0.57) have the greatest impact. Are involved in suicide, and the lowest factor load related to suicide belongs to the index of low self-esteem and self-dislike with factor weight (0.19).

Conclusion

Based on the analyses conducted in this study, the indicators were categorized into 4 dimensions: family, individual, psychological, cultural, social, and economic. The results of the one-sample T-test of the study showed that all the dimensions studied affect high-risk suicidal behavior. Also, based on structural equation modeling, the economic dimension with a factor weight of (0.76) is in the first priority, the family dimension with a factor load

of (0.74) is in the second priority, the individual and psychological dimension with a factor load of (0.70) is in the third priority, and finally the socio-cultural dimension with a factor load of (0.69) is in the fourth priority, and these relationships were scientifically and statistically confirmed. In the continuation of the research process, we sought to answer the question. Do urban spaces have an effect on high-risk suicidal behavior in the city of Noorabad? The results of the covariance weights of the structural model of the research showed that living in crime-prone neighborhoods by 0.32, not having suitable housing for living by 0.28, lack of facilities and services by 0.27, high unemployment in the city by 0.23, population density and industrialization by 0.22, inappropriate urban governance by 0.19, high stress in urban life by 0.12, and lack of green spaces in cities by 0.07 affect suicide.

فصلنامه برنامه ریزی و توسعه محیط شهری

دوره ۵، شماره ۱۹، پاییز ۱۴۰۴

شاپا چاپی: ۲۹۸۱-۰۶۴۷ شاپا الکترونیکی: ۲۹۸۱-۱۲۰۱

Journal Homepage: <https://sanad.iau.ir/journal/juep/>

مقاله پژوهشی

نسبت فضای شهری با جرم و آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر رفتار پر خطر خودکشی (مطالعه موردی: شهر نورآباد)

ابوذر وفايي*: استادیار گروه جغرافیا و گردشگری دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

کامران دولتیاریان: دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۸ صص ۷۶-۵۷ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۰۵

چکیده

شهرنشینی به همراه تحولات پیچیده آن سبب گسترش انواع بی‌نظمی‌ها و آسیب‌های اجتماعی شده است. خودکشی رفتاری پرخطر و آسیبی اجتماعی است که در پایگاه اجتماعی و فرهنگی طبقات مختلف جامعه نفوذ کرده و پیامدهای ناگواری را برای جوامع به همراه داشته است. شهر نورآباد به دلیل مشکلاتی مانند بیکاری، اعتیاد، روحیه سنت‌گرایی، کمبود امکانات و خدمات و فقر اقتصادی-اجتماعی از رفتار پر خطر خودکشی رنج می‌برد. هدف پژوهش حاضر، بررسی علل و عوامل مؤثر بر خودکشی در شهر نورآباد لرستان است. روش تحقیق کاربردی و از نوع توصیفی-تحلیلی می‌باشد. نمونه آماری مورد پژوهش ۲۷۰ نفر از شهروندان شهر نورآباد می‌باشند که به صورت تصادفی ساده با استفاده از نرم‌افزار Sample Power محاسبه شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش اسنادی-میدانی و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزارهای آماری AMOS24, SPSS26 استفاده گردید. نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای بیانگر معنادار بودن ارتباط شاخص‌های پژوهش با رفتار پر خطر خودکشی در محدوده مورد مطالعه است. همچنین یافته‌های تحلیل مسیر، نشان داد که بعد اقتصادی با مقدار بتای ($\beta=0/76$)، بیش‌ترین بار عاملی را در گرایش به خودکشی به خود اختصاص داده است و پس از آن مشخص گردید که متغیرهای خانوادگی با بتای ($\beta=0/72$)، متغیرهای فردی و روانی با بتای ($\beta=0/73$) و متغیرهای اجتماعی-فرهنگی با بتای ($\beta=0/69$)، بیش‌ترین عوامل اثر گذار خودکشی در شهر نورآباد می‌باشند. در نهایت یافته‌های مدل ساختاری پژوهش نشان داد که ناهماهنگی فضای شهری مانند زندگی کردن در محلات جرم خیز، نداشتن مسکن مناسب برای زندگی، کمبود امکانات و خدمات تفریحی، بیکاری زیاد، تراکم جمعیت و مدرنیته، حکمروایی نامناسب شهری، استرس زیاد زندگی شهری و کمبود فضاهای سبز هر کدام به ترتیب با وزن‌های کوواریانس ($0/32$)، ($0/28$)، ($0/27$)، ($0/23$)، ($0/22$)، ($0/19$)، ($0/12$)، ($0/7$) بر روی رفتار پر خطر خودکشی اثر گذارند.

واژه‌های کلیدی: فضای شهری، آسیب‌های اجتماعی، خودکشی، مدل‌سازی معادلات ساختاری، شهر نورآباد.

استناد: وفايي، ابوذر و دولتیاریان، کامران. (۱۴۰۴). نسبت فضای شهری با جرم و آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر رفتار پر خطر

خودکشی. فصلنامه برنامه‌ریزی و توسعه محیط شهری، ۵(۱۹)، ۵۷-۷۶. <https://doi.org/10.30495/JUEP.2050.1192946>

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز

©نویسندگان

* نویسنده مسئول: ابوذر وفايي، پست الکترونیکی: vafaei@Kashanu.ac.ir

مقدمه

در علوم جغرافیایی فضا به مثابه پارادایم و کانون این علم مطرح بوده، فضاهای شهری بستر زندگی و فعالیت شهروندان است و در هویت بخشی و آرامش دادن به شهروندان نقش بسزایی دارند (Bigvand & Bijni, 2019: 320). فضای شهری، فضایی است که همه شهروندان در آن حضور دارند و به همه مردم اجازه می‌دهد که به آن دسترسی داشته باشند و در آن فعالیت کنند در این فضا فرصت آن وجود دارد که برخی مرزهای اجتماعی شکسته شوند و برخوردهای از پیش تدوین نیافته به وقوع بپیوندند و افراد در یک محیط اجتماعی جدید با هم اختلاط یابند (Danesh et al, 2018: 66). با گسترش شهر در دوران معاصر و عوارض و مشکلات برخاسته از شهرنشینی، پدیده جرائم شهری موضوع تحقیقات علمی شد و دیدگاه‌های گوناگون در این مورد بیان گردید (Fouladi et al, 2024: 44). به طوری که تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که سکونت در شهر، آثاری بر زندگی فردی و جمعی انسان‌ها می‌گذارد که از حدود دو قرن پیش تاکنون، موضوع تأمل اندیشمندان اجتماعی بوده است. چند وجهی بودن این اثرات، فرآیندها و جزئیات موجود در درون اجتماعات شهری، متفکران بسیاری را از علوم مختلف به خود مشغول داشته است (Ebrahimi et al, 2022: 148). به عبارتی با رونق گرفتن زندگی شهری و سرریز بیش از پیش جمعیت به شهرها، نوع تازهای از مناسبات اجتماعی و مراودات اقتصادی را به وجود آورد، که پیش‌ازین سابقه نداشت. مهاجرت گسترده و تمرکز جمعیت، پدیده کلان‌شهر را پی‌آورد که مسائل و آسیب‌های اجتماعی گسترده‌ای را پیش پای شهروندان قرارداد (Momeni & Irankhah, 2019; Haselnejad et al, 2018). به عقیده ویرث^۱ شهرنشینی نتایجی از قبیل افزایش اندازه جمعیت را در پی دارد که خود باعث پیامدهای اجتماعی و روانشناسی در زندگی شهری می‌شود. در واقع دیدگاه‌های جمعیتی درباره ناهنجاری‌های شهری در این خلاصه می‌گردد که تمرکز و تراکم جمعیت در شهرها منجر به پدید آمدن و گسترش انواع مسائل اجتماعی شده است که مهم‌ترین بُعد آن جرائمی است که ویژگی شهری دارد، به عبارت دیگر هر قدر جمعیت و فعالیت‌های فیزیکی و انسانی در شهرها بیشتر می‌شود احتمال بروز انواع ناهنجاری‌های شهری و آسیب‌های اجتماعی در آنها افزایش می‌یابد و همواره رابطه‌ای دوسویه بین رفتارها - محیط فیزیکی و محل زندگی افراد وجود دارد (Ziari et al, 2021: 2; Ali Madadi et al, 2024: 34).

آسیب‌شناسی اجتماعی مفهوم جدیدی می‌باشد که از علوم زیستی گرفته شده است و مبتنی بر تشابهی است که دانشمندان بین بیماری‌های عضوی و آسیب‌های اجتماعی (کج‌روی‌ها) در نظر گرفته‌اند و می‌توان در یک تعریف کلی آن را چنین تعریف نمود: آسیب‌های اجتماعی شامل مطالعه و شناخت ریشه بی‌نظمی‌های اجتماعی است (Peters, 2020: 9). آسیب‌های اجتماعی و رشد آنها از یک عامل خاص تبعیت نمی‌کند. معمولاً چندین عامل باعث به وجود آمدن چندین آسیب می‌شوند و از رابطه علت معلولی پیچیده‌ای تبعیت می‌کنند. در واقع آسیب‌شناسی اجتماعی، مطالعه ناهنجاری‌ها و نابسامانی‌های اجتماعی نظیر بیکاری، سرقت، فرار از خانه، فقر، اعتیاد، خودکشی، ولگردی، زورگیری، گدایی و غیره است. در حال حاضر اعتیاد، طلاق، خشونت خانگی، فرار از منزل، اقدام به خودکشی بیشترین آسیب‌های اجتماعی کشور را تشکیل می‌دهند (Afkhami Aghda et al, 2015: 243-242).

همان طور که اشاره شد یکی از آسیب‌های اجتماعی خودکشی است. خودکشی یک چالش جهانی برای سلامت و رفاه عمومی جوامع شهری است. بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی (WHO) سالانه حدود ۸۰۰۰۰۰ خودکشی در سراسر جهان رخ می‌دهد؛ که این مورد ۱/۴ درصد از کل مرگ‌ومیرها را تشکیل می‌دهد و خودکشی را به هجدهمین علت مرگ‌ومیر تبدیل می‌کند (World Health Organization, 2019). در زندگی شهرنشینی کنونی، جمعیت بسیار زیاد در شهرها و عدم تجانس افراد با هم و احساس غربت، تنهایی و تعداد افراد خانواده‌ها و کاهش یافتن محبت خانوادگی، افزایش استقلال فردی، چشم و هم‌چشمی‌ها و پیدا شدن آرزوهای دور و دراز زندگی مادی، خواستن‌ها و نتوانستن‌ها، فرار از خانواده و پناه بردن به اجتماع ناآشنا، سرگشتگی در میان ارزش‌های متضاد زندگی شهری جدید، ناتوانی در مبارزه با دشواری‌ها، شکست و نومیدی‌ها، فقر مادی و سرانجام ضعف یا رنجوری شخصیت، آنچنان ناراحتی‌هایی ایجاد می‌کند که فرد خود را در نابودی و پوچی جست‌وجو می‌کند و دست به خودکشی می‌زند (Aghaizadeh & Omid, 2019: 110). با این تفاسیر می‌توان گفت پایه اصلی یک جامعه، سازه اصلی زیربنای هر ساختار اجتماعی (Gill et al, 2019)؛ نیروی بالنده و موتور محرکه توسعه کشور (Dad Andish & Rahnemood, 2016)؛ و ستون فقراتی که هر ملت موفق بر آن بنا شده است (Drraditsile, 2020)؛ شهروندان فعالی هستند که در ساختن جوامع قوی‌تر و عادلانه مشارکت می‌کنند (Úcar Martínez et al, 2017). خودکشی پدیده‌ای است که علاوه بر خسارت‌های مالی، عاطفی و روانی بر خانواده و بار اخلاقی که در پی دارد، برحسب ارزشی که نقش یک فرد در جامعه ایفا می‌کند، منجر به حذف نیروی مولد جامعه می‌شود، می‌تواند بر پیکره جامعه نیز آسیب وارد کند (Abedi et al, 2021: 76). از نظر توزیع جغرافیایی، خودکشی در ایران در استان‌های غربی بیش‌ترین و در استان‌های مرکزی و جنوبی دارای کم‌ترین مقدار است. میانگین بروز خودکشی در استان لرستان چند برابر

^۱ - Wirth

میانگین کشوری است لرستان با شرایط جغرافیایی کوهپایه ایی، دارای فرهنگ خاص با ساختار سنتی بوده و عقاید سنتی خاص آن از ساختار فرهنگی و سبک زندگی این استان نشأت گرفته و سبب افزایش بروز برخی ناهنجاری‌ها و پدیده‌های اجتماعی همچون خودکشی شده است (Ebrahimi Kebriya et al, 2019: 29). در این راستا باید گفت که روش‌های پیشگیری از جرم و جنایت باید بخشی از فرایند برنامه‌ریزی شهری باشد (sheikhahmad et al, 2021: 107).

با این مقدمه، شهر نورآباد به عنوان یکی از شهرهای استان لرستان است که با رفتار پر خطر خودکشی مواجه است. نورآباد از یک سو دارای مشکلاتی چون بیکاری، اعتیاد، روحیه سنت‌گرایی و قبیله‌گرایی و فقر اجتماعی - فرهنگی است و از سوی دیگر دارای جمعیتی جوان است که این جوانی جمعیت نیازهای جدیدی شامل اشتغال، مسکن، ازدواج، تفریح و غیره را به وجود آورده است، همچنین برخورداری این نسل جوان از تحصیلات بالا و دسترسی به شبکه جهانی اینترنت، باعث افزایش سطح آگاهی در حوزه‌های مختلف شده است، لذا بر اثر افزایش همین آگاهی، نسل جوان به مقایسه خود با گروه‌های اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی بالاتر از خود می‌پردازند که خود احساس محرومیت، ناامیدی و شکاف طبقاتی را به دنبال دارد. در این راستا تنگناهای اجتماعی فرهنگی (ارزش‌ها و هنجارها، تفکرات سنتی، شکاف بین نسلی) و محدودیت‌های اقتصادی (نبود شغل مناسب، نداشتن مسکن مناسب، بیکاری، تورم، کمبود امکانات و خدمات، بار تکفل بالا) می‌تواند باعث بروز کشمکش و اختلافات در میان گروه‌های اجتماعی و اعضای خانواده آنها شود. در این راستا خودکشی آسیبی اجتماعی و رفتاری پر خطر است که از این‌گونه شرایط برمی‌خیزد که در آن تضاد بین موقعیت و نرسیدن به خواسته و آرزوها وجود دارد؛ اما به‌راستی دلایل اقدام به خودکشی به عنوان یک امر ناپسند و یک آسیب اجتماعی - فرهنگی توسط انسان چیست؟ تجربه نشان داده است که مشاوران و روانشناسان و درمان‌های پزشکی به صورت قاطع نمی‌توانند معضل خودکشی را حل کنند، به همین دلیل لازم است اندیشمندان علوم دیگر مانند برنامه‌ریزان شهری، جامع‌شناسان، اقتصاددانان، جرم‌شناسان و حتی حقوق‌دانان وارد این عرصه شوند. هدف اصلی این پژوهش بررسی تحلیل و شناخت تعدادی از متغیرها و عوامل زمینه‌ساز در رابطه با خودکشی در شهر نورآباد لرستان است و به دنبال پاسخ‌گویی به این سؤالات هستیم. ۱- عوامل و مسائل درون خانوادگی چه تأثیری بر خودکشی دارند؟ ۲- رفتارها و باورهای فردی و روانی چگونه بر روی خودکشی اثرگذارند؟ ۳- مشکلات فرهنگی و اجتماعی و بی‌نظمی اجتماعی ناشی از آن چه تأثیری بر روی خودکشی دارند؟ ۴- مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم تا چه اندازه باعث گرایش شهروندان به سمت رفتار پر خطر خودکشی می‌شود؟ ۵- نماگرهای فضای شهری تا چه اندازه باعث گرایش شهروندان به سمت رفتار پر خطر خودکشی می‌شود؟ در این تحقیق اهتمام ورزیده شده است که با توجه به عنوان پژوهش و سنجش دیدگاه شهروندان شهر نورآباد در مورد دلایل گرایش به خودکشی، فرضیاتی در این باب مطرح شود. سپس سعی شده است جواب صحیح و منطقی برای فرضیات طرح‌شده ارائه گردد که عبارتند از:

- به نظر می‌رسد عوامل خانوادگی، فردی، فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی بر رفتار پرخطر خودکشی اثرگذار می‌باشند.

- در اولویت‌بندی شاخص‌های منجر به خودکشی، مسائل اقتصادی و معیشتی دارای اهمیت بیشتری می‌باشند.

- به نظر می‌رسد بین نماگرهای فضای شهری و رفتار پر خطر خودکشی رابطه معناداری وجود دارد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

سرچشمه علوم را می‌توان در پیشینه آنها کاوش کرد (Dempierre, 2006: 1). جان دیوئی اعتقاد دارد که پیشینه تحقیق به محقق کمک می‌کند تا بینش عمیقی نسبت به جنبه‌های مختلف موضوع تحقیق پیدا کند. مطالعه منابع باید از منابعی باشد که به‌طور مستقیم در رابطه با موضوع تحقیق می‌باشند و نیز از منابعی باشد که به‌صورت غیرمستقیم با آن موضوع ارتباط دارند (Delaware, 2004: 182). با توجه به مقدمه گفته شده به بررسی تحقیقات در ارتباط با موضوع خودکشی و ابعاد آن می‌پردازیم. شریف زادی و مرادی (۱۳۹۹) در تحقیقی با روش فرا تحلیل، عوامل اجتماعی اقتصادی مرتبط با خودکشی را در شهر ایلام تبیین کرده‌اند، نتایج فرا تحلیل نشان داد که بین سرمایه اجتماعی (ارتباط، حمایت، اعتماد، هنجارها و تعهدات) و اشتغال با خودکشی، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین مشکلات اقتصادی (فقر خانواده، درآمد پایین، ناتوانی در گذراندن امور اقتصادی)، مشکلات خانوادگی (ناسازگاری با شرایط، بی‌اعتمادی خانواده)، ضعف سلامت روان (ناامیدی، افسردگی، استرس) و سن رابطه مثبت وجود دارد. تابش و منوچهری (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان تعیین عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر نرخ خودکشی در ایران رهیافت میانگین‌گیری مدل بیزین، نشان دادند که بیکاری و بی‌سوادی با ضرایب ۰/۷۱۹ و ۰/۳۹۳ اثرات قابل‌پذیرشی بر روی خودکشی دارند و سایر متغیرهای اجتماعی و اقتصادی تأثیر چندان زیادی بر نرخ خودکشی در ایران ندارند. قلی‌پور و امیری (۱۴۰۰) به تحلیل مردم‌شناختی خودکشی در زاگرس میانی در استان‌های ایلام، کرمانشاه و لرستان، با روش مردم‌نگاری مشاهده و مصاحبه پرداخته‌اند نتایج در دوره‌های مختلف نشان داده است که وجود سنت‌های ایلی در دهه‌های پیشین باعث گرایش زنان و دختران به سمت خودکشی شده است، درعین‌حال نابرابری و بیکاری، مصرف‌گرایی و نمایش ثروت گروه‌های متمول در دوران اخیر زمینه را برای ناامیدی و افسردگی فراهم

می‌کند و باعث تمایل افراد به‌خصوص مردان به سمت خودکشی می‌شود. فیض‌اللهی (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان فرا ترکیب مطالعات خودکشی در ایران با روش کیفی به این نتیجه رسیده که مسائلی مانند نابسامانی خانواده، مدیریت نابهنجارانه خانواده، فشار اجتماعی، نا هم ترازای سنت، دسترسی به ابزار خودکشی، طرد اجتماعی از مهم‌ترین دلایل خودکشی بوده‌اند، همچنین یافته‌های این تحقیق نشان داد که پس از موارد گزارش شده حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، فردی و اقتصادی بر روی خودکشی اثرگذار می‌باشند. سیدرا گلدمن-ملور^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیقی با عنوان ارتباط نابرابری‌های روستایی شهری در افکار خودکشی با تأکید بر مطالعات جمعیتی در کالیفرنیا به این نتیجه رسیدن که نوجوانان روستایی، در مقایسه با نوجوانان شهری، به طور قابل توجهی کمتر احتمال دارد دچار افکار خودکشی شوند. به طور کلی یافته‌های این تحقیق نشان داد که بر خلاف تصور که می‌گویند خودکشی نوجوانان در مناطق روستایی زیاد است، این سخن نادرست و در تضاد است و اخبار کمتری در این رابطه اعلام شده است. پیاتکوفسکا^۲ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان فقر، نابرابری و میزان خودکشی به سنجش نظریه امیل دورکهایم^۳ و شباهت جریان جرائم مرگبار در ۱۵ کشور اروپای غربی و ایالات متحده آمریکا بین سالهای ۱۹۹۳ و ۲۰۰۰ پرداخته است. نتایج پژوهش نشان داد که بین فقر و خودکشی و نابرابری اقتصادی رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد و فقر بر جرائم مرگبار بسیار اثرگذار است. گلن^۴ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با روش فرا تحلیل دریافتند که الگوهای مانند سن، جنس، منطقه جغرافیایی و غیره بر خودکشی اثرگذار هستند. همچنین یافته‌های این بررسی نشان داد که ارتباط معنادار بین نابرابری درآمدی و نسبت خودکشی مردان به زنان وجود دارد. کاول و نورد^۵ (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان بیکاری و خودکشی در زمان بیماری COVID-19 به این نتایج دست یافتند که رکود اقتصادی و در پی آن بیکاری و از دست دادن شغل در دوران بیماری کرونا پیامدهایی مانند اختلالات روانی، ایجاد درگیری و خشونت در خانواده‌ها را به دنبال داشته است، همچنین این پژوهش نشان داد که به علت قرنطینه تنهایی افراد بیشتر شده که خود این عامل باعث افزایش اغتشاش ذهنی و افزایش افکار خودکشی در افراد شده است. ون هائو جیانگ^۶ و همکاران (۲۰۲۱) در یک مطالعه اکولوژیکی تحت عنوان فضای سبز و مرگ میر ناشی از خودکشی در ژاپن به این نتیجه رسیدند که فضای سبز با مرگ‌ومیر ناشی از خودکشی مرتبط است، یافته‌ها نشان داد که تراکم پارک‌ها در شهرهای بزرگ و متوسط باعث کاهش خودکشی در بین زنان ۱۸ سال به بالا و مردان ۱۸ تا ۳۹ سال و بالاتر می‌شود. همچنین یافته‌ها این تحقیق نشان داد که فضای سبز شهری و پوشش جنگلی روستایی اثرات محافظتی در برابر رفتارهایی مانند خودکشی و خودآزاری دارد. در نهایت این تحقیق برای پیشگیری از خودکشی سبز شدن محیط مسکونی را پیشنهاد می‌دهد. هیمین جانگ^۷ و همکاران (۲۰۲۰) به تحلیل عوامل اجتماعی، محیطی، شهری و سلامت عمومی در ارتباط با خودکشی در کشور کره جنوبی پرداخته‌اند یافته‌ها نشان داد که درصد جمعیت ۶۵ ساله و بالاتر، درصد خانه‌های خالی، درصد طلاق، درصد افراد سیگاری، درصد افراد مبتلا به چاقی، درصد سالمندان مجرد، ارتباط مثبتی با خودکشی دارند، همچنین یافته‌ها نشان داد که افرادی که به فعالیت‌های مذهبی و ورزشی می‌پردازند با خودکشی ارتباطی منفی دارند

آسیب‌های اجتماعی

آسیب‌های اجتماعی به آن دسته از نابهنجاری‌هایی که حیات اجتماعی را مختل می‌کنند و موجبات وارد شدن صدمه و آسیب به حیات اجتماعی گردیده‌اند، نامیده می‌شود (Momeni & Irankhah, 2019: 108)؛ به عبارت دیگر می‌توان گفت آسیب‌شناسی اجتماعی به معنی علمی است که برای مطالعه و ریشه بی‌نظمی‌های اجتماعی به کار می‌رود (Teixeira & Buen, 2020: 20). آسیب‌های اجتماعی زمانی پدید می‌آیند که در جامعه بر اثر عوامل متفاوت اختلالاتی صورت بگیرد که تعادل عمومی، عملکرد شهر و ساکنان آن را به مخاطره بیندازد. این اختلال‌ها بنا به میزان و شدت آنها می‌توانند آثاری متفاوت داشته باشد (Maleki et al, 2013: 100). آسیب‌های اجتماعی با عوامل مختلفی مانند عوامل فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی یا فرایندها تعیین می‌شود که آسیب‌پذیری یک جامعه را در اثر وجود مخاطرات مختلف افزایش می‌دهد. فقر، اشتغال، اختلاف طبقاتی، قومیت، محرومیت، نادیده گرفته شدن، حاشیه‌نشینی و نابرابری در استفاده از امکانات در یک جامعه، آسیب‌های اجتماعی را افزایش می‌دهد (Thompson, 2018: 8). در نهایت می‌توان چنین نتیجه گرفت که میزان موفقیت هر کشور در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی معرف کارایی نظام اجتماعی غالب در آن جامعه است (Freyenhagen, 2015: 135).

نظریه‌های مرتبط با خودکشی

نظریه فشار عمومی اگنیو^۸ که امروزه یکی از معروف‌ترین نظریه‌های جرم شناختی است و معروفیت آن ناشی از قلمرو گسترده آن است، به محققان اجازه می‌دهد که در مورد آثار طیفی از محرک‌های تش‌زای ساختاری و روان‌شناختی بر روی گستره‌ای از پیامدهای آسیب‌زا تحقیق

^۱ - Sidra Goldman-Mellor

^۲ - Piatkowska

^۳ - Emile Durkheim

^۴ - Glenn

^۵ - Kawohl and Nordt

^۶ - Wenhao Jiang

^۷ - Hyemin Jang

^۸ - Agnew

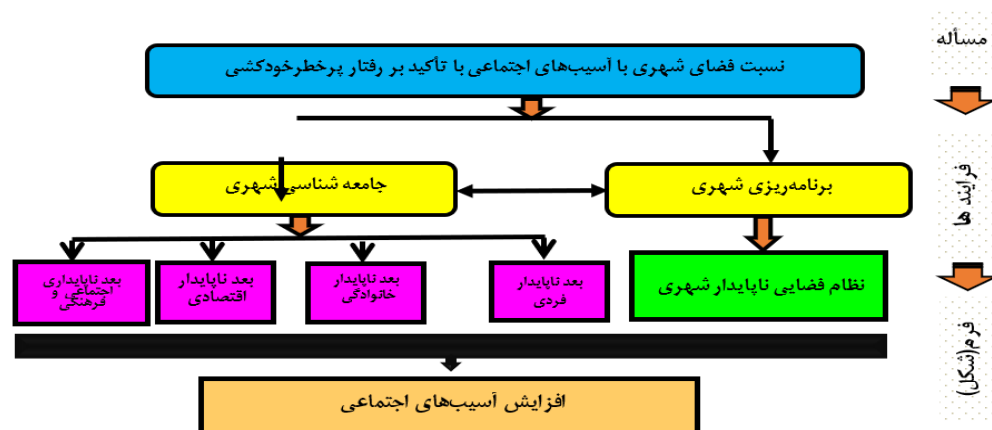
کند، در واقع اگر چه این نظریه، برای تبیین جرم توسعه‌یافته و مورد آزمون قرار گرفته، همچنین می‌تواند برای رفتارهای مشابه مثل سوءمصرف مواد، رفتارهای انحرافی و خودکشی نیز استفاده شود (Stack & Wasserman, 2007: 104). این نظریه بیان می‌کند حوادث منفی در زندگی افراد منجر به ایجاد استراتژی‌های خاصی برای مقابله با آنها می‌شود تا اثرات چنین فشارهایی را کاهش دهد که یکی از این استراتژی‌ها جرم و انحراف است (Barrera et al, 2016: 266). تئوری فشار عمومی استدلال می‌کند که فشارها یا عوامل استرس‌زا احتمالاً با وجود حالات عاطفی منفی مانند خشم، سرخوردگی، ناامیدی و وجود محرک‌های منفی و حذف محرک‌های مثبت در زندگی افزایش می‌یابد. این حالات و محرک‌ها باعث ایجاد فشار برای اقدامات اصلاحی می‌شود و جرم یک پاسخ ممکن به آن است. انحراف و جرم ممکن است یک روش برای کاهش فشار باشد (Agnew, 2001: 319). اگنیو در سال ۲۰۰۶ در تکمیل نظریه‌اش می‌گوید که احساسات منفی از جمله خشم، افسردگی و ترس را عامل فشار می‌داند که افراد را به سمت انحراف و جرم تحریک می‌کند. اگنیو هر رویداد استرس‌زا را به عنوان عامل فشار می‌داند. او معتقد است افراد هنگامی که تحت فشار قرار می‌گیرند، دچار احساسات منفی می‌شوند و این فشار و احساسات منفی منجر به پاسخ‌های انحرافی می‌شوند (Keith, 2018: 69). بر اساس این نظریه اولین منبع فشار، شامل افرادی می‌شود که در رسیدن به اهداف مثبت خود شکست می‌خورند، دومین منبع فشار حذف محرک‌های ارزشمند مثبت است برای مثال، مرگ یا بیماری وخیم یک دوست، انتقال به یک مدرسه جدید، طلاق یا جدایی والدین، اخراج شدن از مدرسه و وجود شرایط ناسازگار متنوع در کار می‌تواند موجب فشار باشد، سومین منبع فشار از طریق مواجهه با محرک‌های منفی یا مضر ایجاد می‌شود، این محرک‌ها شامل مواردی است که افراد به آسانی نمی‌توانند از آن اجتناب کنند، مثال‌هایی از چنین محرک‌هایی، شامل: کودک‌آزاری، قربانی تبهکاری شدن، تنبیه بدنی، زد خورد بین هم‌سالان، شکست تحصیلی و حوادث تنش‌زای زندگی، از تهدیدهای زبانی تا آلودگی هوا است (Bergeron, 2010; Peck, 2011; Gallupe, 2006; Alivardi, 2009: 99; Wareham, 2005).

فضای شهری و خودکشی

شواهد و مشاهدات علمی نشان می‌دهد که افرادی که در شهرهای پرتراکم زندگی می‌کنند نسبت به افرادی که در محیط‌های با تراکم کمتر زندگی می‌کنند در برابر خودکشی آسیب‌پذیرتر هستند (Hsu et al, 2015; Murali & Oyeboode, 2004; Ni et al, 2020). به‌خوبی ثابت شده است که افراد با وضعیت اجتماعی-اقتصادی پایین (SES) نسبت به افراد دارای وضعیت اجتماعی-اقتصادی بالا (SES) بالاتر در برابر اقدام به خودکشی آسیب‌پذیرتر هستند (Phillips et al, 2002; Rehkopf & Buka, 2006; Zhang et al, 2010). علاوه بر این، خطر خودکشی با عوامل جمعیت‌شناختی، مانند سن، جنس، وضعیت تأهل و میزان تحصیلات مرتبط است (Nock et al, 2008; Qin et al, 2003; Wong et al, 2005; Yip et al, 2008). با این حال، تعجب‌آور است که توجه اندکی به نقش محیط ساخته شده در خودکشی شده است، زیرا شواهد قابل توجهی وجود دارد که شرایط محیط ساخته شده بر طیف گسترده‌ای از پیش‌نیازهای خودکشی، مانند افسردگی، اضطراب و احساس درماندگی تأثیر می‌گذارد (Bratman et al, 2019; Bratman et al, 2015; Hsu et al, 2015; Jiang et al, 2019). این شکاف در درک ما در مورد میزان ارتباط محیط ساخته شده با خودکشی باعث می‌شود که مسئولان مراقبت‌های بهداشتی و بهداشت عمومی، طراحان، برنامه‌ریزان و مدیران شهرداری از کاهش مرگ‌ومیر ناشی از خودکشی با فراهم کردن محیط زندگی سالم‌تر برای شهروندان جلوگیری کنند (Bin Jiang et al, 2021: 2). شواهد نوظهوری وجود دارد که نشان می‌دهد محیط ساخته شده نیز ممکن است از طریق تأثیرگذاری بر چهار عامل به خودکشی کمک کند. چهار عامل پرخطر عبارتند از انزوای اجتماعی، اختلالات روانی، بیماری جسمی و بیکاری. انزوای اجتماعی مسلماً قوی‌ترین و قابل‌اعتمادترین پیش‌بینی کننده افکار خودکشی در میان نمونه‌های متفاوت فارغ از نظر سن، ملیت و بیماری روانی است (Orden et al, 2010). انزوای اجتماعی دارای جنبه‌های متعددی مانند تنهایی، کناره‌گیری از اجتماع، عدم حمایت اجتماعی، زندگی در خانواده‌های ناسالم، از دست دادن همسر در اثر مرگ یا طلاق و زندگی در یک مکان کوچک و دورافتاده است (Van Orden et al, 2010). به صورت خلاصه در میان بسیاری از عوامل محیطی تأثیرگذار که در انزوای اجتماعی نقش دارند، می‌توان عواملی مانند نزدیکی به مراکز شهری با خدمات اجتماعی متعدد (Chadwick & Collins, 2015). نزدیکی به ایستگاه‌های مترو (Li et al, 2018)، یا دسترسی به حمل‌ونقل عمومی (Melis et al, 2015). وجود محله‌های دوستدار پیاده‌روی با عملکردهای شهری مختلط (Leyden, 2003)؛ و تراکم پوشش گیاهی و جنگلی در محل زندگی (Holtan et al, 2014)، را می‌توان نام برد. اختلال روانی یکی دیگر از عوامل پرخطر اصلی است که می‌تواند منجر به خودکشی شود (Van Orden et al, 2010). بسیاری از اختلالات روانی می‌توانند در ایجاد خودکشی نقش داشته باشند که مهم‌ترین آنها شامل اختلال افسردگی، اختلال اضطراب، بی‌قراری روانی و ناتوانی و وسواس فکری است. به طور کلی، حفظ حالات روانی مثبت درازمدت از طریق حفظ ارتباطات اجتماعی و خانوادگی، داشتن شغل مناسب و داشتن سلامت جسمانی برای جلوگیری از خودکشی

حیاتی است (Van Orden et al, 2010). مطالعات زیست‌محیطی متعدد نشان داده‌اند که محیط‌های شهری بی‌کیفیت، پر تراکم و از نظر جغرافیایی منزوی، یکنواخت و یا پر سر و صدا با اختلالات روانی مانند خستگی ذهنی (Hartig & Staats, 2006)، استرس و اضطراب (Jiang et al, 2019)، پرخشگری و وسواس فکری (Kuo & Sullivan, 2001; Poon et al, 2016)، افسردگی (Min et al, 2017;)، و کاهش احساس ایمنی (Jiang et al, 2018)، مرتبط هستند. در مقابل، محیط‌های سبز وسیع و آرام در شهرها می‌توانند به بازیابی ذهنی و کاهش خطر اختلالات روانی کمک کنند (Jackson, 2003; Sullivan & Chang, 2011; Sullivan et al, 2014). بیماری‌های جسمی سومین عامل عمده پرخطر برای رفتار پر خودکشی هستند (Van Orden et al, 2010). بیماری شدید، به ویژه بیماری‌های لاعلاج، خطر خودکشی را افزایش می‌دهند. هزینه سرسام‌آور درمان بیماری می‌تواند در برخی افراد احساس سرزنش شدیدی از خود ایجاد کند. علاوه بر این، افرادی که بیماری‌های شدید دارند، به دلیل کاهش ظرفیت خود برای مشارکت در کار و کمک به افراد خانواده، اغلب از ناراحتی و کاهش عزت‌نفس رنج می‌برند (من بی‌فایده هستم). درنهایت به دلیل درد و رنج ناشی از بیماری قابلیت خودکشی افراد بیشتر می‌شود (Van Orden et al, 2010). همچنین می‌توان گفت که محیط ساخته شده شهر می‌تواند باعث ایجاد بیماری شدید جسمی شود (Jackson, 2003). قرار گرفتن در معرض محیط‌هایی که فاقد پوشش گیاهی هستند می‌تواند عملکردهای ایمنی فرد را کاهش دهد در حالی که تماس با طبیعت می‌تواند عملکردهای ایمنی را تقویت کند (Kuo, 2015). زندگی در جوامع با درآمد کم و دسترسی محدود به منابع اجتماعی با نرخ بالاتر با (بیماری‌هایی مانند ایدز) مرتبط است (Talman et al, 2013). بسیاری از مطالعات ارتباط معنی‌داری را بین ویژگی‌های محیط ساخته شده و تهدید کننده ترین بیماری‌ها در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه گزارش کرده‌اند. این بیماری‌ها عبارتند از بیماری‌های قلبی عروقی (Xie et al, 2019)، وضعیت شغلی چهارمین عامل خطر برای خودکشی است (Van Orden et al, 2010). نرخ بیکاری مهم‌ترین معیار برای سنجش وضعیت اشتغال است و شاخص مهمی برای نابرابری و پایگاه اجتماعی - اقتصادی است (O'Farrell et al, 2016). اگرچه ارتباط بین نرخ اشتغال و خودکشی در سطح جمعیت گزارش شده توسط مطالعات کاملاً سازگار نیست، اما نرخ بالاتر خودکشی اغلب با نرخ بیکاری افراد آسیب‌پذیر مرتبط است. یکی دیگر از شواهد مرتبط این است که رکود اقتصادی با بیکاری گسترده و سلب مالکیت خانه‌ها اغلب با افزایش نرخ خودکشی همراه است (Van Orden et al, 2010). در واقع بیکار بودن به خودکشی کمک کند، زیرا افراد بیکار آسیب‌پذیری بیشتری در برابر پریشانی روانی، سرزنش خود، احساس شرمندگی، عزت‌نفس پایین و اعتیاد به مواد مخدر دارند (Blakely et al, 2003). رابطه بین ویژگی‌های محیط ساخته شده و بیکاری تا حد زیادی توسط مطالعات قبلی نادیده گرفته شده است. با این وجود، برخی از مطالعات چندین ویژگی محله‌ای را یافته‌اند که ارتباط قابل توجهی با نرخ بیکاری بالاتر دارند. یکی از این ویژگی‌ها شامل تمرکز جمعیت در یک محله مسکونی با جمعیت بزرگ‌سال کم مهارت و یا کم‌سواد است (Alves, 2012). برای مثال مناطقی که فقط دارای کاربری مسکونی هستند دچار محرومیت در عرضه فرصت‌های شغلی مناسب هستند و ناهماهنگی زیادی بین عرضه کم فرصت‌های شغلی و تقاضای زیاد برای اشتغال وجود دارد (Alves, 2012). در این راستا مناطق مسکونی با ارتباط کم یا بدون ارتباط با خدمات حمل‌ونقل عمومی هم با رفتار پر خطر خودکشی در ارتباط هستند (Bastiaanssen et al, 2020; Thakuriah & Metaxatos, 2000)، در یک جمع‌بندی کلی، نمی‌توان رابطه بین وضعیت اشتغال و نرخ خودکشی را تنها تحت تأثیر یک عامل واحد دانست، بلکه بسیاری از عوامل دیگر مانند ثبات شغلی، شرایط کاری، حقوق و دستمزد، مزایای کارکنان و احترام و ارزش درک شده در محل کار و نیروی کار تحت تأثیر قرار وضعیت اشتغال قرار می‌گیرند (Husmanns, 2007).

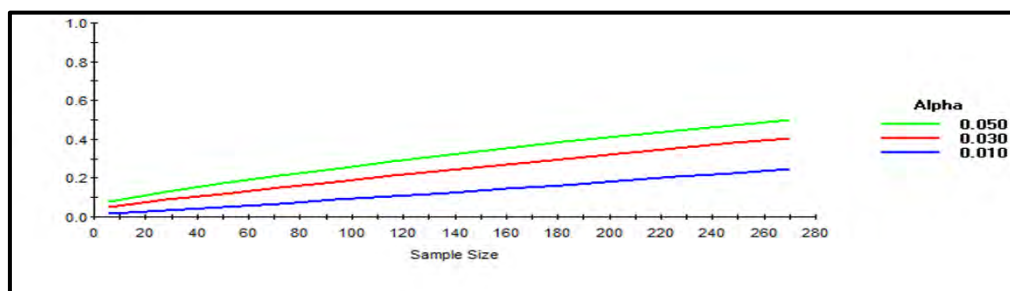
اگرچه در مطالعات خارجی تا حدودی به بررسی رابطه شهرنشینی و خودکشی پرداخته‌اند اما تا کنون تحقیقی با این عنوان در ایران انجام نشده است. علاوه بر این در تحقیقات قبلی صرفاً به یک یا دو مؤلفه مانند (بیکاری، فقر، افسردگی و غیره) در ارتباط با خودکشی پرداخته‌اند، اما پژوهش حاضر از تعداد و تنوع زیادی از شاخص‌ها بر خوردار است. همچنین در تحقیقات مرتبط با خودکشی بیشتر محققان به بررسی یک گروه یا یک قشر خاص مانند (خودکشی در بین بیماران روانی، خودکشی در بین دانشجویان) پرداخته‌اند اما پژوهش حاضر تمامی شهروندان را مد نظر قرار داده که تفاوت این تحقیق را با سایرین نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش. (Source: Authors, 2023)

مواد و روش تحقیق

روش مورد استفاده در این پژوهش با توجه به معیارهای متفاوتی صورت پذیرفته است، پژوهش حاضر بر اساس هدف در گروه پژوهش‌های کاربردی، بر اساس نوع گردآوری داده‌ها در گروه پژوهش‌های پیمایشی، بر اساس ماهیت داده و دارا بودن آزمون نظریه و اندازه‌گیری شدت رابطه و اهمیت حجم نمونه یک پژوهش کمی، بر اساس خصوصیات موضوع یا مسئله پژوهش یک پژوهش اکتشافی، بر اساس روش جمع‌آوری اطلاعات یک پژوهش کتابخانه‌ای - میدانی با استفاده از تکنیک پرسشنامه و بر اساس میزان ژرفایی، یک پژوهش چندجانبه نگر با رویکرد اجتماعی و جامعه‌شناسی شهری می‌باشد. جامعه آماری مورد پژوهش در این تحقیق شامل شهروندان ساکن در شهر نورآباد می‌باشند. تعداد جامعه آماری برابر با (۶۵۴۱۷) است که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و با در نظر داشتن نوع فرضیه‌ها، جهت برآورد حجم نمونه از نرم‌افزار Sample Power استفاده شده است و ۲۷۰ نفر به عنوان نمونه مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفت. شکل (۲). همچنین اسناد آماری و علمی این تحقیق، مجموعه مطالعات و پژوهش‌هایی هستند که در حوزه توزیع جغرافیایی مکانی و فضایی جرم و خودکشی و آسیب‌های اجتماعی و بحران‌های اجتماعی در شهرها و مناطق پیرامونی آنها در ایران و جهان انجام گرفته‌اند. به‌منظور شناسایی و دستیابی به این پژوهش‌ها، کلیدواژگان متعددی در فضای پایگاه‌های معتبر علمی مورد جستجو قرار گرفتند. مهم‌ترین و پرکاربردترین آنها در زبان فارسی عبارت‌اند از فضای شهری و جرم، توزیع جغرافیایی جرائم، آسیب‌های اجتماعی، شهرنشینی و خودکشی و در زبان انگلیسی Social Crime ، Spatial analysis of crime ، Suicide and Urbanization ، Social Damages ، Suicide ، مورد جستجو قرار گرفتند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته شامل ۶۰ گویه می‌باشد که در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت از مقیاس خیلی کم (امتیاز ۱) تا مقیاس خیلی زیاد (امتیاز ۵) با مقدار حد وسط ۳ بوده جدول (۱)؛ و در ۴ بُعد (خانوادگی، فردی، اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی) به عنوان متغیر مستقل هر کدام به ترتیب با تعداد ۱۶، ۱۵، ۱۶، ۱۴ گویه و خودکشی به عنوان متغیر وابسته مورد سنجش قرار گرفت. پاسخ‌های گردآوری شده به صورت میانگین کلی برای هر متغیر محاسبه شد. روایی پرسشنامه صوری بوده که به تایید کارشناسان - اساتید و نخبگان این حوزه رسیده است و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ به میزان ۰/۹۵۴ مورد تایید واقع شده است جدول (۲). داده‌های گردآوری شده بر اساس آزمون تی تست و فریدمن با نرم‌افزار SPSS26 و تحلیل مسیر معادلات ساختاری با AMOS24 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

شکل ۲. برآورد حجم نمونه بر اساس مقدار آلفا. Source: Research findings, 2023

جدول ۱. برآورد حجم نمونه بر اساس نرم افزار سمپل پاور

Tails=1, Rate1=0/450, Rate2=0/500													
Alpha=N1	۶	۲۸	۵۰	۷۲	۹۴	۱۶	۱۳۸	۱۶۰	۱۸۲	۲۰۴	۲۲۶	۲۴۸	۲۷۰
۰/۰۱۰	۰/۰۱۹	۰/۰۳۶	۰/۰۵۳	۰/۰۷۰	۰/۰۸۸	۰/۱۰۶	۰/۱۲۵	۰/۱۴۵	۰/۱۶۵	۰/۱۸۵	۰/۲۰۶	۰/۲۲۷	۰/۲۴۸
۰/۰۳۰	۰/۰۵۱	۰/۰۸۸	۰/۱۲۰	۰/۱۵۱	۰/۱۸۲	۰/۲۱۱	۰/۲۴۱	۰/۲۷۰	۰/۲۹۸	۰/۳۲۶	۰/۳۵۴	۰/۳۸۱	۰/۴۰۷
۰/۰۵۰	۰/۰۸۱	۰/۱۳۲	۰/۱۷۴	۰/۲۱۳	۰/۲۵۰	۰/۲۸۶	۰/۳۲۰	۰/۳۵۳	۰/۳۸۵	۰/۴۱۵	۰/۴۴۵	۰/۴۷۳	۰/۵۰۰

Source: Research findings, 2023

جدول ۲. مقدار آلفای کرونباخ شاخص‌های مورد استفاده در پژوهش

شاخص	نمابر	مقدار آلفای کرونباخ
عوامل خانوادگی	۱۶	۰/۸۹۳
عوامل فردی	۱۵	۰/۸۵۳
عوامل اجتماعی و فرهنگی	۱۶	۰/۹۲۵
عوامل اقتصادی	۱۴	۰/۹۲۹
مجموع	۶۱	۰/۹۵۴

Source: Research findings, 2023

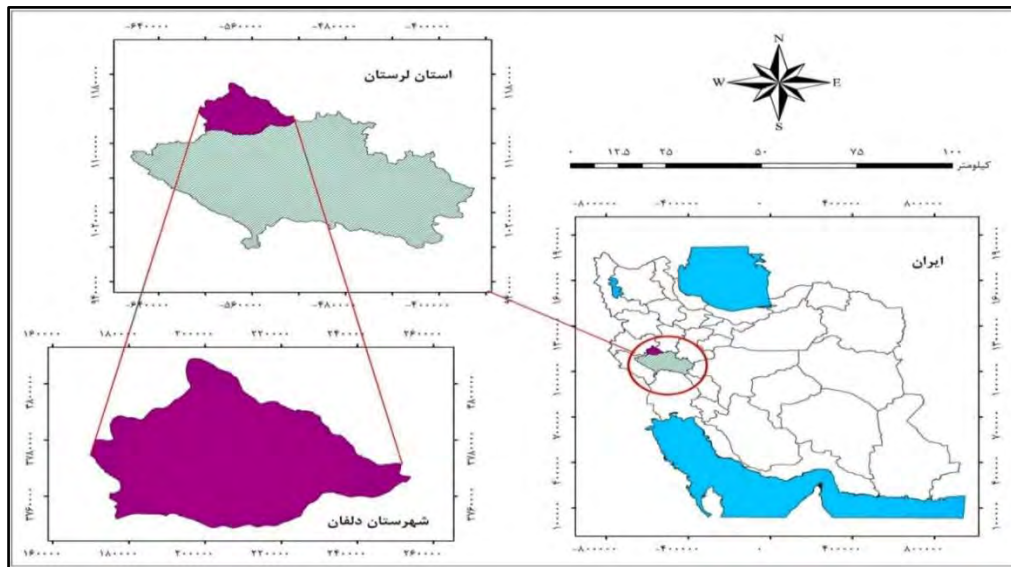
جدول ۳. شاخص‌ها و نماگرهای مورد بررسی در پژوهش

کد	نماگر	شاخص
A1-A2-A3-A4-A5-A6-A7-A8-A9-A10-A11-A12-A13-A14-A15-A16	مخالفت والدین در انتخاب همسر و ازدواج، نزاع و درگیری پدر و مادر و اعضای خانواده، عدم حمایت خانواده و خشونت کلامی والدین، تحقیر شدن از سوی پدر و مادر، سخت‌گیری‌های نا به‌جا و پدرسالاری در محیط زندگی، کمبود محبت و نبود صمیمیت در خانواده‌ها، اعتیاد افراد خانواده و پدر یا مادر، تحمیل ازدواج اجباری از سوی خانواده، توقع بیش‌از اندازه خانواده از فرزندان و مقایسه فرزندان با هم‌سالان، تفکرات سنتی پدر و مادر و تعصبات قدیمی و قومیت‌گرایی، عدم توجه و فقدان درک احساسات و تبعیض از سوی خانواده، جدایی والدین به علت طلاق، آزار و اذیت روانی و جسمانی از سوی والدین و سرد بودن روابط در خانواده، نداشتن استقلال فردی و عدم رضایت از زندگی شخصی، اختلاف‌نظر و اختلاف افکار و اعمال میان اعضای خانواده، وجود جمعیت شلوغ خانواده و تعداد زیاد فرزندان.	عوامل خانوادگی
B17-B18-B19-B20-B21-B22-B23-B24-B25-B26-B27-B28-B29-B30-B31.	وجود بیماری افسردگی، اختلالات شخصیتی و روانی و جلب توجه دیگران، نرسیدن به خواسته‌ها و اهداف مهم در زندگی، وجود افکار منفی و احساس پوچی در زندگی، احساس خطا در زندگی، اعتیاد به مواد مخدر و مصرف مشروبات الکلی، احساس شکست عاطفی، احساس سیر شدن از زندگی و تنهایی، وجود استرس و اضطراب زیاد در زندگی، مجرد بودن منزوی شدن و گوشه‌گیری، وجود بیماری‌های جسمی سخت، طرد شدن و بی‌اعتنایی از طرف دوستان و هم‌سالان، احساس ناامیدی و بی‌کسی و بی‌ارزش بودن، احساس سرخوردگی و عزت‌نفس پایین و دوست‌نداشتن خود، وجود تفکر فرار از وضعیت نابسامان، فرار از مشکلات و بدبختی‌ها.	عوامل فردی و روانی
C32-C33-C34-C35-C36-C37-C38-C39-C40-C41-C42-C43-C44-C45-C46-C47.	اختلاف فکری و شکاف نسلی بین جوانان و تغییر نکردن ارزش‌های افراد کهن‌سال، شلوغی و ازدحام جمعیت شهرها و صنعتی شدن جوامع، شکست تحصیلی یا عدم قبولی در دانشگاه، نقش بی‌عدالتی آموزشی، احساس محرومیت و ناتوانی در حل مشکلات زندگی، حکمروایی نامناسب شهری، نبود ایمان و جهت‌گیری مذهبی در افراد، زندگی کردن در مناطق جرم خیز و محلات پرخطر شهر، آموزش و تربیت اجتماعی و فرهنگی نامناسب افراد، نقش رسانه و ماهواره و فضای مجازی (تلگرام و اینستاگرام)، وجود نژاد و قومیت بی‌نام‌ونشان، نداشتن امکانات و خدمات و تفریحات کافی در شهر، کمبود فضاهای سبز، پارک‌ها و بوستان‌ها در شهر، بی‌سوادی و تحصیلات پایین افراد، فقر فرهنگی و عدم آموزش صحیح در یادگیری مهارت‌های زندگی، بیکاری زیاد در شهر.	عوامل اجتماعی و فرهنگی
D48-D49- D50-D51-D52-D53-D54-D55-D56-D57-D58-D59-D60-D61-	اختلاف طبقاتی بین افراد ثروتمند و فقیر در شهر، تورم و گرانی و رکود بازارهای اقتصادی، ورشکستگی مالی و از دست دادن سرمایه افراد، فقر مداوم و نابرابری و نداشتن درآمد کافی، بدهی مالی افراد و مقروض بودن، اخراج از شغل موردنظر و از دست دادن آن، نداشتن منبع حمایتی و مالی در زندگی افراد، نداشتن مسکن و زندگی در خانه نامناسب، نداشتن امید به شغل خود یا نبود آینده شغلی ایده آل، سو تغذیه و گرسنگی افراد، عدم موفقیت در شغل خود و نارضایتی از شغل، از دست دادن دارایی‌ها و سهام خود در بازارهای مالی (بورس)، گرانی کالاها و بی‌ثباتی اقتصادی.	عوامل اقتصادی

Source: Documentary studies of authors, 2023

محدوده مورد مطالعه

شهر نورآباد (دلفان) در میان رشته‌کوه‌های زاگرس و در شمال غرب استان لرستان و در حفاصل استان‌های ایلام، لرستان، کرمانشاه و همدان قرار دارد و طبق آخرین سرشماری انجام‌شده در سال ۱۳۹۵ دارای جمعیتی معادل ۶۵۴۱۷ (نفر) است. ساکنان این شهر به دلیل فقدان هسته‌ی صنعتی و خدماتی اکثریت به اشتغال در بخش کشاورزی به‌صورت سنتی مشغول هستند. نورآباد با مشکلات بسیاری از جمله، نزاع و درگیری دسته‌جمعی، خودکشی، کمبود فضاهای سبز، وجود بافت‌های فرسوده وسیع و عدم توزیع و مکان‌یابی درست کاربری‌ها رنج می‌برد. همچنین نرخ بیکاری بالا، بار تکفل، فعالیت‌های صنعتی محدود، نرخ اعتیاد بالا، ساختار اجتماعی قومی و طایفه‌ای، تعصبات قومی و گویش‌های متفاوت از دیگر مشخصه‌های این شهر است که ادامه این روند باعث افزایش آسیب‌های اجتماعی و تهدید سلامت جسمی و روحی شهروندان خواهد شد. شکل (۲). موقعیت جغرافیایی شهر نورآباد را نشان می‌دهد.

شکل ۳. موقعیت جغرافیایی شهر نورآباد. Source: Authors, 2023.

بحث و ارائه یافته‌ها

با توجه به این که هدف پژوهش حاضر بررسی نسبت فضای شهری با جرم و آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد می‌باشد از شهروندان بالای ۱۸ سال در ارتباط با شاخص‌ها و نماگرهای خانوادگی، فردی، فرهنگی و اجتماعی خودکشی سؤالاتی پرسیده شد که مشخص شود مهم‌ترین دلایل گرایش به خودکشی شهر نورآباد کدام‌اند. ذکر این نکته ضروری است که مهم‌ترین ویژگی و یا خصوصیتی که در زمان تکمیل پرسشنامه‌ها مدنظر بوده است این نکات بود که حتماً فرد پاسخگو بومی و ساکن قلمرو مورد مطالعه باشد و در کمال سلامت جسمانی و روانی باشد.

بررسی اثرگذاری متغیرهای پژوهش در گرایش به رفتار پر خطر خودکشی.

فرضیه اول: عوامل خانوادگی، فردی، اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی بر گرایش به رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد اثرگذارند. در این قسمت برای تحلیل یافته‌ها و همچنین پاسخ به فرضیات تحقیق از آزمون T-test استفاده شده است. این آزمون یک آزمون پارامتریک است که در آن به این موضوع پرداخته می‌شود که میانگین یک جامعه به چه میزان از یک مقدار ثابت بیشتر یا کمتر است. در مقاله حاضر عدد ۳ در طیف‌های به کار رفته لیکرت حد میانه است. در صورتی که میانگین واقعی به دست آمده در سنجش هر یک از شاخص‌ها از تست معناداری بیشتر باشد، نشان از اثرگذاری زیاد شاخص‌ها و پایین تر بودن آن، گویای اثرگذاری کم شاخص‌ها خواهد بود.

برای سنجش نقش عوامل خانوادگی در گرایش به خودکشی در شهر نورآباد لرستان از ۱۶ سنجه استفاده شد. یافته‌های حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای پژوهش نشان داد که میانگین مؤلفه‌های بررسی شده ۳/۰۸ و انحراف معیار آن مقدار (۰/۷۹۲) می‌باشد که وضعیت اثرگذاری را گزارش می‌کنند. با توجه به تفاسیر فوق می‌توان گفت که نماگرهای خانوادگی بر روی رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد اثرات قابل قبولی دارند و فرضیه پژوهش با سطح اطمینان ۹۵ درصد و سطح و خطای ۵ درصد مورد تایید قرار می‌گیرد. یافته‌های حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای تحقیق در جدول (۴). ارائه شده است.

جدول ۴. آزمون T تک نمونه‌ای عامل خانواده

عوامل خانوادگی		آماره T	سطح معناداری	میانگین	فاصله اطمینان	
					حد پایین	حد بالا
مخالفت والدین در انتخاب همسر و ازدواج		۲/۱۶	۰/۳۱	۳/۱۶	۰/۱۴۹	۱/۰۳۱
نزاع و درگیری پدر و مادر و اعضای خانواده		۴/۳۷	۰/۰۰۰	۳/۳۰	۱/۶۸۹	۴/۴۵۹
عدم حمایت خانواده و خشونت کلامی والدین		۱/۴۸	۱/۳۸	۳/۱۰	۰/۳۴۶	۲/۴۹۴
تحقیر شدن از سوی پدر و مادر		۲/۴۵	۰/۱۵	۳/۱۸	۰/۳۶۱	۰/۳۳۶۹
سخت‌گیری‌های نا به جا و پدرسالاری در محیط زندگی		۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۳/۰۰	-۱/۳۹۴	۱/۳۹۴
کمبود محبت و نبود صمیمیت در خانواده‌ها		۲/۸۴	۰/۰۵	۳/۲۰	۰/۶۱۵	۲/۳۸۵

فاصله اطمینان		میانگین	سطح معناداری	آماره T	عوامل خانوادگی
حد بالا	حد پایین				
۳/۰۰۳	۰/۰۳۴	۳/۱۵	۰/۴۵	۲/۰۱	اعتیاد افراد خانواده و پدر یا مادر
۵۷۶۰	۳/۰۵۵	۳/۴۴	۰/۰۰۰	۶/۴۱	تحمیل ازدواج اجباری از سوی خانواده
۱۸۱۴	-۱۲۲۲	۳/۰۲	۰/۷۰۱	۳۸۴	توقع بیش از اندازه خانواده از فرزندان و مقایسه فرزندان با همسالان
-۰/۰۳۴	-۲۹۳۹	۲/۸۵	۰/۴۶	-۲/۰۰۱	تفکرات سنتی پدر و مادر و تعصبات قدیمی و قومیت‌گرایی
۰/۳۰۸	-۲۳۸۲	۲/۸۹	۰/۱۳۰	-۱/۵۱۸	عدم توجه و فقدان درک احساسات و تبعیض از سوی خانواده
۲۹۶۴	۰/۲۲۲	۳/۱۵	۰/۲۳	۲/۲۸۷	جدایی والدین به علت طلاق
۵۶۱۸	۲/۹۰۰	۳/۴۲	۰/۰۰۰	۶/۱۷۱	آزار و اذیت روانی و جسمانی از سوی والدین و سرد بودن روابط خانواده
۱۸۳۳۴	۳/۱۴۸	۳/۵۷	۰/۰۰۰	۴/۳۵۹	نداشتن استقلال فردی و عدم رضایت از زندگی شخصی
-۲۵۰۹	-۵۴۹۱	۲/۶۰	۰/۰۰۰	-۵/۲۸۰	اختلاف نظر و اختلاف افکار و اعمال میان اعضای خانواده
-۵۲۲۵	-۸۳۷۹	۲/۳۱	۰/۰۰۰	-۸/۵۷۵	وجود جمعیت شلوغ خانواده و تعداد زیاد فرزندان
۳/۰۸					میانگین

Source: Research findings, 2023

تحلیل حاصل از اثرگذاری نقش نماگرهای فردی در گرایش شهروندان شهر نورآباد لرستان به خودکشی در جدول (۵). آورده شده است. در این شاخص از ۱۵ سنجه استفاده شده است، یافته‌ها نشان داد که میانگین مؤلفه‌های مورد بررسی مقدار ۳/۰۶ و انحراف معیار (۰/۶۵۹۹) را نشان می‌دهند؛ بنابراین بر اساس یافته‌های تحقیق می‌توان گفت که با توجه بالا بودن مقدار میانگین از مقدار حد وسط و مثبت بودن آماره T در بیشتر نماگرهای مورد مطالعه، نماگرهای فردی به صورت قابل تأملی بر گرایش به رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد اثر گذارند و رابطه معناداری بین خودکشی و عوامل فردی وجود دارد.

جدول ۵. آزمون T تک نمونه‌ای عامل فردی و روانی

فاصله اطمینان		میانگین	سطح معناداری	آماره T	عوامل فردی
حد بالا	حد پایین				
۱۶۵۶	۲۸۲۹	۳/۴۲	۰/۰۰۰	۵/۹۶	بیماری افسردگی
۱۵۴۹	-۱۱۰۵	۳/۰۲	۰/۷۴۲	۳۳۰	اختلالات شخصیتی و روانی و جلب توجه دیگران
۶۱۹۴	۳۱۳۹	۳/۴۶	۰/۰۰۰	۶/۰۱۵	نرسیدن به خواسته‌ها و آرزوهای مهم در زندگی
۴۰۸۹	۱۲۴۵	۳/۲۶	۰/۰۰۰	۳/۶۹	وجود افکار منفی و احساس پوچی در زندگی
۰/۲۶۰	-۲۳۳۴	۲/۸۹	۰/۱۱۷	-۱/۵۷	احساس گناه و خطا در زندگی
۳۲۳۹	۰/۴۶۴	۳/۱۸	۰/۰۰۹	۲/۶۲	اعتیاد به مواد مخدر
۳۰۳۲	۰/۳۰۱	۳/۱۶	۰/۰۱۷	۲/۴۰	احساس شکست عاطفی
۵۶۳۰	۲۸۸۹	۳/۴۲	۰/۰۰۰	۶/۱۱	احساس سیر شدن از زندگی و تنهایی
-۰/۲۹۸	-۲۸۸۷	۲/۸۴	۰/۰۱۶	-۲/۴۲	وجود استرس و اضطراب زیاد در زندگی
-۱۵۵۱	-۴۱۳۵	۲/۷۱	۰/۰۰۰	-۴/۳۱۶	مجرد بودن منزوی شدن و گوشه‌گیری
۰/۰۲۵	-۲۸۴۰	۲/۸۵	۰/۰۵۴	-۱/۹۳۴	وجود بیماری‌های جسمی سخت (ایدز، سرطان)
-۲۲۴۹	-۵۰۸۵	۲/۶۳	۰/۰۰۰	-۵/۰۹۱	طرد شدن و بی‌اعتنایی از طرف دوستان و همسالان
۲۴۵۸	-۰/۱۶۲	۳/۱۱	۰/۰۸۶	۱/۷۲۶	احساس ناامیدی و بی‌کسی و بی‌ارزش بودن
۱۱۲۰	-۱۷۱۲	۲/۹۷	۰/۶۸۱	-۴۱۲	احساس سرخوردگی و عزت‌نفس پایین و دوست‌نداشتن خود
۱۲۹۴	-۱۵۹۱	۲/۹۸	۰/۸۴۰	-۲۰۲	وجود تفکر فرار از وضعیت نابسامان، فرار از مشکلات و بدبختی‌ها
۳/۰۶					میانگین

Source: Research findings, 2023

به منظور بررسی سنجه‌های اجتماعی و فرهنگی خودکشی در شهر نورآباد از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است جدول (۶). همان طور که مشخص است در این شاخص ۱۶ نماگر مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته‌اند، در این رابطه یافته‌ها نشان داد که با توجه به بالا بودن میانگین گویه‌های پژوهش (۳/۱۱) از مقدار حد وسط و انحراف معیار (۱/۰۹۴۸) نماگرهای مورد مطالعه می‌توان چنین استنباط کرد که عوامل اجتماعی فرهنگی با سطح اطمینان ۹۵ درصد و مقدار خطای ۵ درصد بر گرایش به رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد اثر گذارند.

جدول ۶.۶. آزمون T تک نمونه‌ای عامل عوامل اجتماعی و فرهنگی

فاصله اطمینان		میانگین	سطح معناداری	آماره T	عوامل اجتماعی و فرهنگی
حد بالا	حد پایین				
۰/۵۱۷	-۲۸۱۳	۲/۸۸	۰/۱۷۶	-۱/۳۵۸	اختلاف فکری و شکاف نسلی بین جوانان ارزش‌های افراد کهن‌سال
۳/۰۲۱	-۰/۵۰۳	۳/۱۲	۰/۱۶۱	۱/۴۰۷	شلوغی و ازدحام جمعیت شهرها و صنعتی شدن جوامع
۱/۶۵۰	-۱/۶۵۰	۳/۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	شکست تحصیلی یا عدم قبولی در دانشگاه
۲/۸۱۱	-۰/۳۶۷	۳/۱۲	۰/۱۳۱	۱/۵۱۵	نقش بی‌عدالتی آموزشی
۴/۰۴۳	۰/۷۷۲	۲/۲۴	۰/۰۰۴	۲/۸۹	احساس محرومیت و ناتوانی در حل مشکلات زندگی
۵/۳۲۵	۱/۹۳۴	۳/۳۶	۰/۰۰۰	۴/۲۱	نقش مدیریت و حکمروایی شهری
۲/۶۷۳	-۰/۶۷۳	۳/۱۰	۰/۲۴۰	۱/۱۷	ضعف ایمان و جهت‌گیری مذهبی در افراد
۴/۲۲۴	۱/۱۸۳	۳/۲۷	۰/۰۰۱	۳/۵۰۱	زندگی کردن در مناطق جرم خیز و محلات پرخطر شهر
۲/۶۰۳	۰/۵۳۲	۳/۱۰	۰/۱۹۴	۱/۳۰۲	آموزش و تربیت اجتماعی و فرهنگی نامناسب افراد
۳/۴۵۲	۰/۱۷۸	۳/۱۸	۰/۰۳۰	۲/۱۸۳	نقش رسانه و ماهواره و فضای مجازی (تلگرام و اینستاگرام)
۱/۱۱۱	-۲/۳۷۱	۲/۹۳	۰/۴۴۷	-۰/۷۱۲	وجود نژاد و قومیت بی‌نام نشان
۱/۶۳۳	-۱/۷۸۱	۲/۹۹	۰/۹۳۲	-۰/۰۸۵	نداشتن امکانات و خدمات و تفریحات کافی در شهر
۲/۶۶۰	-۱/۰۳۱	۳/۰۸	۰/۳۸۵	۰/۸۶۹	کمبود فضاهای سبز، پارک‌ها و بوستان‌ها در شهر
۲/۲۱۹	-۱/۱۰۷	۳/۰۵	۰/۵۱۱	۰/۶۵۸	وجود فاصله بین مردم و دولت و عدم اطمینان شهروندان به دولت
۱/۵۷۹	-۱/۷۳۷	۲/۹۹	۰/۹۳۰	-۰/۰۸۸	بی‌سوادی و تحصیلات پایین افراد
۷/۲۲۷	-۱/۰۰۵	۳/۳۱	۰/۱۳۸	۱/۴۸۸	فقر فرهنگی و عدم آموزش صحیح در یادگیری مهارت‌های زندگی
		۳/۱۱			میانگین

Source: Research findings, 2023

در ادامه بررسی و تحلیل وضعیت خودکشی در شهر نورآباد از شاخص اقتصادی استفاده شده است (جدول ۷). در این شاخص ۱۴ گویه در محدوده مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای پژوهش نشان داد که میانگین مؤلفه‌های بررسی شده ۳/۲۰ و انحراف معیار آن مقدار (۰/۹۷۴۷) می‌باشد که وضعیت اثرگذاری را نمایش می‌دهند؛ بنابراین به طور معناداری می‌توان گفت که نماگرهای اقتصادی اثرات زیادی بر گرایش به رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد دارند.

جدول ۷.۷. آزمون T تک نمونه‌ای عامل اقتصادی

فاصله اطمینان		میانگین	سطح معناداری	آماره T	عوامل اقتصادی
حد بالا	حد پایین				
۴/۳۱۱	۱/۱۷۱	۳/۲۷	۰/۰۰۱	۳/۴۳۷	بیکاری زیاد در شهر
۳/۵۲۰	۰/۵۵۵	۳/۲۰	۰/۰۰۷	۲/۷۰۵	اختلاف طبقاتی بین افراد ثروتمند و فقیر در شهر
۵/۱۶۳	۲/۲۴۵	۳/۳۷	۰/۰۰۰	۴/۹۹۷	تورم و گرانی و رکود بازارهای اقتصادی
۶/۶۴۸	۳/۸۷۱	۳/۵۲	۰/۰۰۰	۷/۴۵۷	ورشکستگی مالی و از دست دادن سرمایه افراد
۵/۵۴۹	۲/۷۴۸	۳/۴۱	۰/۰۰۰	۵/۸۳۱	فقر مداوم و نابرابری و نداشتن درآمد کافی
۴/۱۷۹	۱/۳۰۲	۳/۲۷	۰/۰۰۰	۳/۷۵۱	بدهی مالی افراد و مقروض بودن
۲/۵۶۰	-۰/۴۱۲	۳/۱۰	۰/۱۵۶	۱/۴۲۳	اخراج از شغل مورد نظر و از دست دادن آن
۳/۲۵۰	۰/۳۷۹	۳/۱۸	۰/۰۱۳	۲/۴۸۹	نداشتن منبع حمایتی و مالی در زندگی افراد
۳/۴۳۰	۰/۵۷۰	۳/۲۰	۰/۰۰۶	۲/۷۵۳	نداشتن مسکن و زندگی در خانه نامناسب
۳/۳۱۶	۰/۳۱۴	۳/۱۸	۰/۰۱۸	۲/۳۸۱	نداشتن امید به شغل خود یا نبود آینده شغلی ایده آل
۲/۱۵۰	-۱/۰۳۹	۳/۰۵	۰/۴۹۳	۰/۶۸۶	سو تغذیه و گرسنگی افراد
۰/۰۱۵	-۳/۰۵۲	۲/۸۴	۰/۰۵۲	-۱/۹۴۹	عدم موفقیت در شغل خود و نارضایتی از شغل
۲/۲۹۵	-۰/۸۱۳	۳/۰۷	۰/۳۴۹	۰/۹۳۸	از دست دادن دارایی‌ها و سهام خود در بازارهای مالی (بورس)
۲/۷۱۴	-۰/۶۴۰	۳/۱۰	۰/۲۲۵	۱/۲۱۷	گرانی کالاها و بی‌ثباتی اقتصادی در جامعه
		۳/۲۰			میانگین

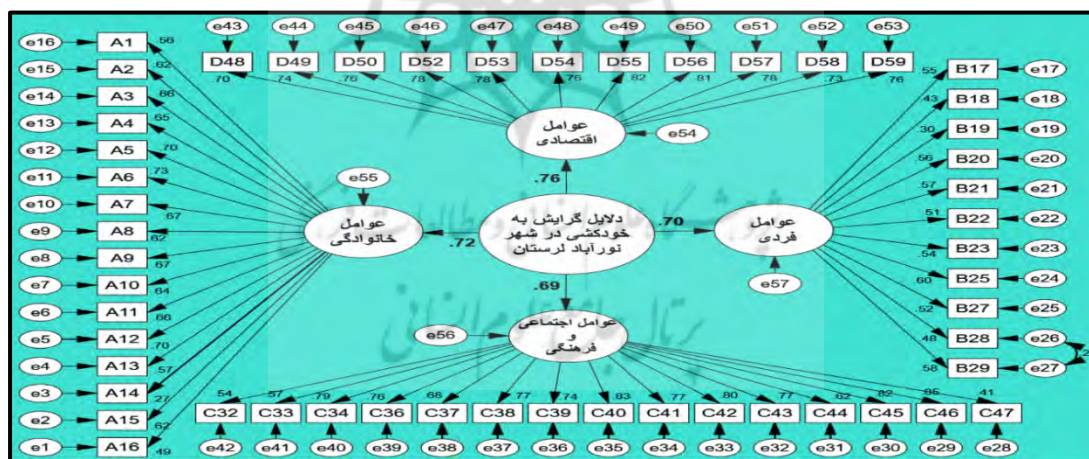
Source: Research findings, 2023

برای تحلیل شاخص‌های مختلف در ارتباط با خودکشی در شهر نورآباد و رتبه‌بندی آنها از آزمون فریدمن بهره گرفته شد. همان طور که مشاهده می‌شود از میان شاخص‌های مورد مطالعه شاخص اقتصادی با میانگین $2/67$ در رتبه اول، شاخص فردی با میانگین $2/54$ در رتبه دوم و شاخص‌های خانواده و اجتماعی و فرهنگی با میانگین‌های $2/43$ و $2/36$ در رتبه‌های سوم و چهارم قرار گرفتند. جدول (۸). رتبه‌بندی شاخص‌های اثرگذار بر گرایش به رفتار پر خط خودکشی را نشان می‌دهد.

میانگین	رتبه	شاخص
۲/۶۷	۱	شاخص اقتصادی
۲/۵۴	۲	شاخص فردی
۲/۴۳	۳	شاخص خانواده
۲/۳۶	۴	شاخص اجتماعی و فرهنگی

مدل سازی ابعاد چهارگانه خودکشی در شهر نورآباد

مدل‌سازی معادلات ساختاری، روش آماری منسجمی است که به تحلیل روابط بین متغیرهای مشاهده‌شده و متغیرهای مکنون می‌پردازد. نرم‌افزار AMOS که برای اولین بار جورسکاگ و سوربوم^۱ (۱۹۹۳) آن را مطرح کردند، به‌نوعی، شبیه رگرسیون چندگانه است که از این نوع مدل‌سازی به‌عنوان روشی قدرتمند برای ارزیابی تعامل بین متغیرها، روابط غیرخطی بین آنها، روابط بین متغیرهای مستقل و لحاظ کردن خطاهای اندازه‌گیری استفاده می‌شود (Abbasi et al., 2019: 11). برای سنجش میزان اثرگذاری شاخص‌های (خانوادگی، فردی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی) بر خودکشی در شهر نورآباد از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده‌شده است که در این تحقیق خودکشی به عنوان متغیر وابسته و ابعاد خانوادگی، فردی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی به‌عنوان متغیر مستقل مکنون فرض شده‌اند. وجود ضرایب مثبت نشان‌دهنده رابطه مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته می‌باشد به عبارت دیگر با هر واحد افزایش در هر یک از متغیرهای مستقل با افزایش در متغیرهای وابسته می‌شود.

فرضیه دوم: مشکلات و مسائل اقتصادی بیشترین عامل اثرگذار بر گرایش به رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد است.

برای بررسی میزان اثرگذاری عوامل، خانوادگی، فردی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی خودکشی در شهر نورآباد از روش مدل سازی معادلات ساختاری^۲ استفاده شده است. داده های آماری از نرم افزار SPSS26 وارد نرم افزار Amos Graphics 24 شده و سپس مدل مورد نظر در این نرم افزار ترسیم و تحلیل شد. همان طور که پیداست، این مدل دارای ۱ متغیر پنهان بیرونی (دلایل گرایش به خودکشی در شهر نورآباد لرستان)، ۴ متغیر پنهان درونی (عوامل، خانوادگی، فردی، اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی) ۵۳ متغیر مشاهده شده بیرونی و قابل اندازه گیری (A, B, C, D) و ۴ مورد مربوط به خطای معادله ساختاری (e54, e55, e56, e57) می باشد. یافته های تحلیل مسیر با استفاده از مدل سازی معادلات

2 - Structural Equation Modeling

ساختاری پژوهش نشان داد که بُعد اقتصادی با بتای ($\beta=0/76$)، بیش‌ترین تأثیر را در گرایش شهروندان به خودکشی در محدوده مورد مطالعه را دارد. پس از آن ابعاد خانوادگی با بتای ($\beta=0/72$)، فردی با بتای ($\beta=0/70$) و فرهنگی و اجتماعی با بتای ($\beta=0/69$)، در رتبه‌های بعدی قرار دارند. با توجه به تفاسیر فوق می‌توان گفت که در میان عوامل چهارگانه گرایش به رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد شاخص اقتصادی بیش از همه عوامل بر گرایش به خودکشی اثرگذار بوده است و تأثیرگذاری بیشتری نسبت به سایر عوامل دارد که این مورد بیانگر تأیید فرضیه تحقیق است. برای تحلیل عامل خانوادگی خودکشی که نخستین متغیر پنهان درونی محسوب می‌شود، ۱۶ متغیر آشکار شده بیرونی برای آن در نظر گرفته شده است. از بین نماگرهای مفروض عامل‌های کمبود محبت و صمیمیت بین خانواده‌ها، با ضریب همبستگی ($0/73$)، اذیت و آزار روانی و جسمانی خانواده با ضریب همبستگی ($0/70$) و سخت‌گیری نا به‌جا و پدرسالاری با ضریب همبستگی ($0/70$) بیشترین عامل گرایش به خودکشی در منطقه مورد مطالعه می‌باشند و کمترین اثرگذاری بر روی خودکشی هم به نداشتن استقلال فردی و عدم رضایت از زندگی شخصی با وزن ($0/27$) می‌باشد. دومین متغیر پنهان درونی که در مدل ساختاری ترسیم شده است عوامل فردی خودکشی می‌باشد. همان‌طور در مدل پژوهش مشخص است، برای سنجش عوامل فردی ۱۱ متغیر مشاهده شده بیرونی در نظر گرفته شده است. از بین این نماگرهای مورد مطالعه وجود استرس و اضطراب زیاد در زندگی به میزان ($0/60$)، احساس ناامیدی و بی‌ارزش بودن به میزان ($0/58$) و احساس گناه و خطا در زندگی به میزان ($0/57$) بیشترین تأثیر را در خودکشی دارند و کمترین بار عاملی در ارتباط با خودکشی هم به نماگر عزت‌نفس پایین و دوست‌نداشتن خود با وزن عاملی ($0/19$) تعلق دارد. سومین متغیر پنهان درونی که در نمودار مدل‌سازی مشخص شده است عوامل اجتماعی و فرهنگی خودکشی می‌باشند. همان‌طور که پیداست این شاخص از ۱۵ نماگر آشکار تشکیل شده است. یافته‌های مدل ساختاری مرتبه دوم پژوهش نشان می‌دهد که در بین نماگرهای مورد بررسی بی‌سوادی و تحصیلات پایین افراد، وجود فاصله بین مردم و دولت و عدم اطمینان به مسئولین، عدم آموزش و تربیت اجتماعی و فرهنگی نامناسب، نژاد و قومیت بی‌نام و نشان، با بارهای عاملی $0/85$ ، $0/83$ ، $0/82$ و $0/80$ بیشترین عامل‌های گرایش به رفتار پر خطر خودکشی در محدوده مورد مطالعه می‌باشند و کمترین اثرگذاری در ارتباط با خودکشی در این شاخص هم به فقر فرهنگی و عدم آموزش مهارت‌های زندگی به افراد با وزن عاملی $0/41$ می‌باشد. در نهایت عامل اقتصادی به عنوان چهارمین عامل پنهان درونی در نمودار مشخص شده است. این عامل با ۱۱ متغیر مشاهده شده بیرونی سنجیده شده است. همان‌طور که از شکل (۴) مشخص شده است نداشتن منبع حمایتی و مالی در زندگی، نداشتن مسکن و زندگی در خانه نامناسب، فقر مداوم و نداشتن درآمد کافی، بدهی مالی و مقروض بودن، تورم و گرانی، با بارهای عاملی $0/82$ ، $0/81$ ، $0/78$ ، $0/78$ ، $0/76$ و $0/76$ بیشترین عوامل اثرگذار بر رفتار پر خطر خودکشی در شهر نورآباد هستند.

به منظور پذیرش رابطه بین متغیرهای آشکار و پنهان از جدول وزن رگرسیونی استفاده شده است. همان‌طور که در جدول (۹) مشخص است، مقدار P-Label یا سطح معناداری برای هر یک از کدها کمتر از $0/05$ است؛ بنابراین رابطه معناداری بین متغیرها وجود دارد و تفاوت معناداری بین مقادیر محاسبه شده با صفر با سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. مقدار C.R. که با عنوان نسبت بحرانی شناخته می‌شود از تقسیم نسبت برآورد شده غیر استاندارد پارامترها (Estimate) به خطای معیار (S.E) محاسبه می‌شود. اگر مقدار P کوچک‌تر از $0/05$ باشد به این مفهوم است که خطای آن کم می‌باشد و تفاوت معناداری با صفر دارد و بنابراین رابطه برای تمام گزینه‌ها معنادار می‌باشد.

جدول ۹. ضریب برآورد شده وزن رگرسیونی استاندارد

کد	گویه‌ها	Estimate	S.E.	C.R.	P Label
$F5 \rightarrow F3$	خودکشی ← عوامل خانوادگی	۰/۹۶۶	۰/۱۶۰	۶/۰۲۵	***
$F5 \rightarrow F4$	خودکشی ← عوامل فردی و شخصی	۰/۶۹۷	۰/۰۷۲	۹/۶۹۰	***
$F5 \rightarrow F2$	خودکشی ← عوامل اجتماعی و فرهنگی	۰/۴۴۵	۰/۰۶۲	۷/۱۳۳	***
$F5 \rightarrow F1$	خودکشی ← عوامل اقتصادی	۰/۴۵۴	۰/۰۶۵	۶/۹۸۲	***

Source: Research findings, 2023

برای ارزیابی برازش مدل معادلات ساختاری چندین شاخص برازندگی وجود دارد. در این پژوهش، با استناد به پیشنهادهای شوک^۱ و همکاران (۲۰۰۴) و باومگارتنر و هومبورگ^۲ (۱۹۹۵)، از شاخص‌های کای اسکوئر (X^2) به همراه معنی‌داری آن (P)، شاخص کای اسکوئر بر درجه آزادی (X^2/df)، شاخص برازندگی (GFI)، شاخص نرم نشده برازندگی (NFI)، شاخص برازندگی فزاینده (IFI)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، ریشه میانگین مجذور خطای تخریب (RMSEA) و شاخص میانگین مجذور باقیمانده‌ها (RMR) برای ارزیابی برازندگی مدل معادلات ساختاری پژوهش استفاده شد (Fadai et al., 2022: 67).

^۱ - Shock et al

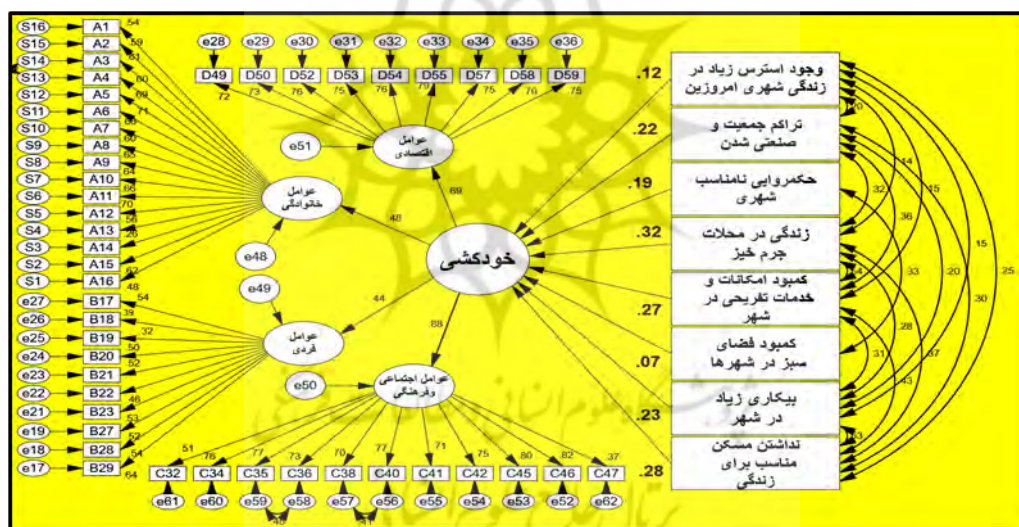
^۲ - Baumgartner & Homburg

هم‌اکنون معیار دقیقی برای ین شاخص‌ها وجود ندارد، اما دستورالعمل کلی زیر در ادبیات مطرح شده است: اگر مقدار X^2 معنی‌دار نباشد، مقدار کای اسکوتر بر درجه آزادی باید کمتر از ۳ باشد، مقدار شاخص‌های GFI, NFI, IFI, CFI بالاتر از ۰/۹۰ باشد، مقدار RMSEA کمتر از ۰/۰۸ و مقدار RMR کمتر از ۰/۰۵ باشد، برازش مدل مناسب و قابل قبول است. بر این اساس، با توجه به مقدار گزارش شده شاخص‌های برازندگی مشاهده می‌شود که داده‌ها از لحاظ آماری با ساختار عاملی مدل معادلات ساختاری تغییرهای نهفته پژوهش سازگاری و تطابق دارند بنابراین، مدل معادلات ساختاری پژوهش از برازش مناسب و قابل قبولی برخوردار است. جدول (۱۰). شاخص‌های نیکویی برازش را به نمایش می‌گذارد.

جدول ۱۰. شاخص‌های نیکویی برازش مدل‌سازی معادلات ساختاری

وضعیت	مقدار مطلوب	مقدار به‌دست‌آمده	شاخص	
			معادل فارسی	معادل انگلیسی
تائید نیکویی برازش	مقدار P بزرگ‌تر از ۰/۵	۳۰۳۳/۹۱۶	CMIN	مطلق
		۱۳۲۰	DF	
		۰/۰۰۰	P	
تائید نیکویی برازش	کوچک‌تر از ۰/۸	۰/۰۶۹	RMSEA	نسبی
تائید نیکویی برازش	مقدار بین ۱ تا ۳	۲/۲۹۸	CMIN/DF	
تائید نیکویی برازش	مقدار بزرگ‌تر از ۰/۵	۰/۶۵۵	PNFI	موجز (مقتصد)
تائید نیکویی برازش	مقدار بزرگ‌تر از ۰/۵	۰/۷۵۸	PCFI	
عدم تائید نیکویی برازش	مقدار بزرگ‌تر از ۰/۹	۰/۷۹۳	IFI	تطبیقی
عدم تائید نیکویی برازش	مقدار بزرگ‌تر از ۰/۹	۰/۷۹۲	CFI	

Source: Research findings, 2023

شکل ۵. مدل نهایی تبیین رابطه بین فضاهای شهری و خودکشی در شهر نورآباد. Source: Research findings, 2023

فرضیه سوم: بین نماگرهای فضای شهری و گرایش بر رفتار پُر خطر خودکشی در شهر نورآباد رابطه معناداری وجود دارد. پس از ترسیم مدل عاملی مرتبه دوم شکل (۴). برای تبیین اثر نماگرهای شهری بر روی خودکشی از مدل تک عاملی مرتبه اول استفاده گردید. مدل‌های تک عاملی مرتبه اول مدل‌هایی هستند که در آنها تعدادی از متغیرهای مشاهده شده یک متغیر نهان را شناسایی و ارزیابی می‌کنند (Boshaq, 2014: 140). ترکیب دو مدل اندازه‌گیری با هدف شناسایی الگوی روابط میان متغیرهای مستقل و وابسته مدل ساختاری را به وجود می‌آورد که مدلی جامع و انعطاف‌پذیر است و با هدف کشف روابط رگرسیونی و همبستگی بین متغیرها مورد توجه قرار می‌گیرد (Kiani et al., 2016: 451).

در شکل (۵). مدل ساختاری اثر نماگرهای شهری بر رفتار پُر خطر خودکشی نشان داده شده است. نتایج وزن‌های رگرسیونی نشان می‌دهد که زندگی در محلات جرم خیز به میزان ۰/۳۲، نداشتن مسکن مناسب برای زندگی به میزان ۰/۲۸، کمبود امکانات و خدمات به میزان ۰/۲۷، بیکاری زیاد در شهر به میزان ۰/۲۳، تراکم جمعیت و صنعتی شدن به میزان ۰/۲۲، حکمرانی نامناسب شهری به میزان ۰/۱۹، استرس زیاد در زندگی شهری به میزان ۰/۱۲ و کمبود فضاهای سبز در شهرها به میزان ۰/۰۷ بر رفتار پُر خطر خودکشی اثر گذارند. در یک جمع‌بندی

کلی می‌توان بیان کرد رابطه بین متغیرهای مورد مطالعه مثبت و معنادار بوده و فرضیه سوم تحقیق به وسیله دیاگرام ترسیم شده مورد تایید قرار می‌گیرد. جدول (۱۱). تحلیل مسیر رابطه بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱۱. بررسی مسیر و رابطه بین متغیرهای پژوهش با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری

تحلیل مسیر	ضریب تأثیر	T-value	P-value	نتیجه
اثر استرس زیاد در زندگی شهری $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۱۲	۰/۲۵۴	۰/۰۰۲	تأیید رابطه (***)
نقش تراکم جمعیت و صنعتی شدن و مدرنیته $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۲۲		۱/۰۰۰	
نقش حکمروایی خوب شهری $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۱۹	۰/۲۱۷	۰/۰۰۰	تأیید رابطه (***)
اثرات زندگی در محلات جرم خیز $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۳۲	۰/۳۶۷	۰/۰۰۰	تأیید رابطه (***)
نقش کمبود امکانات و خدمات تفریحی در شهر $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۲۷	۰/۳۰۷	۰/۰۰۰	تأیید رابطه (***)
اثرات کمبود فضای سبز در شهرها $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۰۷	۰/۱۵۶	۰/۰۳۵	عدم تأیید رابطه
نقش بیکاری زیاد در شهرها $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۲۳	۰/۲۷۵	۰/۰۰۰	تأیید رابطه (***)
نقش نداشتن مسکن مناسب برای زندگی $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۲۸	۰/۳۶۴	۰/۰۰۰	تأیید رابطه (***)

Source: Research findings, 2023

در جدول (۱۲). مقادیر غیراستاندارد خطای معیار، نسبت بحرانی و سطح تحت پوشش مقدار (P) نشان داده شده است. همچنین مقدار (P) در کلیه روابط فوق کمتر از ۰/۰۵ است که نشان می‌دهد کلیه روابط موجود در مدل مورد حمایت داده‌های تجربی قرار گرفته‌اند.

جدول ۱۲. نماگرهای اصلی برازش مدل‌سازی معادلات ساختاری پژوهش

نماگر	Estimate	S.E	C.R	P Label
اثرات استرس زیاد در زندگی شهری $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۷۷۸	۰/۲۵۴	۳/۰۵۹	***
نقش تراکم جمعیت، صنعتی شدن و مدرنیته $\leftarrow$ بر خودکشی			۱/۰۰۰	
نقش حکمروایی خوب شهری $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۹۱۷	۰/۲۱۷	۴/۲۱۹	***
نقش زندگی در محلات جرم خیز $\leftarrow$ بر خودکشی	۱/۷۴۴	۰/۳۶۷	۴/۷۴۶	***
نقش کمبود امکانات و خدمات تفریحی در شهر $\leftarrow$ بر خودکشی	۱/۲۹۳	۰/۳۰۷	۴/۲۰۹	***
نقش کمبود فضای سبز در شهرها $\leftarrow$ بر خودکشی	۰/۳۲۹	۰/۱۵۶	۲/۱۰۹	۰/۰۳۵
نقش بیکاری زیاد در شهرها $\leftarrow$ بر خودکشی	۱/۱۹۴	۰/۲۷۵	۴/۳۴۴	***
نقش نداشتن مسکن مناسب برای زندگی $\leftarrow$ بر خودکشی	۱/۶۱۰	۰/۳۶۴	۴/۴۲۰	***

Source: Research findings, 2023

همان‌طور که در جدول (۱۳). مشاهده می‌شود در این مدل نیز بر اساس نتایج بالا می‌توان گفت که همه شاخص‌های برازش کلی مدل در محدوده قابل قبول قرار دارد و مورد حمایت داده‌های تجربی قرار گرفته‌اند.

جدول ۱۳ - شاخص‌های برازش مدل ساختاری پژوهش

شاخص	امتیازات
CMIN/DF	۲/۶۰۶
GFI	۰/۶۸۸
AGFI	۰/۶۵۸
PGFI	۰/۶۳۷
CFI	۰/۷۴۷
PNFI	۰/۶۱۴
PCFI	۰/۷۰۷
RMSEA	۰/۰۷۷

Source: Research findings, 2023

نتیجه‌گیری

زندگی انسان‌ها در شهرها همواره با تنگناها، مشکلات و دشواری‌ها متعددی روبه‌رو بوده است. یکی از وجوه غالب جهان امروز، شهرنشینی و مسائل پیرامون آن است. امروزه به موازات تراکم جمعیت مسائل اجتماعی و فرهنگی در شهرها گسترده‌تر و پیچیده‌تر پیدا کرده است. مسائل اجتماعی و اقتصادی و گسترش جامعه شبکه‌ای از طریق رسانه‌های جهانی شرایط رنج‌آوری را در جوامع ایجاد کرده است که

تحت تأثیر این شرایط، افراد اقدام به رفتارهایی می‌کنند که از هنجارها و ارزش‌های رایج اجتماعی فاصله‌دارند. خودکشی به عنوان یک آسیب اجتماعی یکی از عوامل اصلی مرگ میر در جهان است و به عنوان یک نگرانی عمومی برای سلامت جوامع در نظر گرفته می‌شود و درعین حال فشار روانی و اقتصادی- اجتماعی زیادی به خانواده‌ها وارد می‌کند. می‌توان چنین بیان کرد که آسیب اجتماعی از یک سو منجر به تضعیف روحیه عمومی و شادابی شهروندان ساکن شهرها می‌شود و از سوی دیگر باعث از رفتن نیروی مولد، فعال و سرمایه اجتماعی جامعه می‌شود. با توجه به مباحث بیان شده و اهمیت موضوع خودکشی در جامعه، بررسی این پدیده اجتماعی از هر حیث اهمیت یافته و در این میان باید تمامی ابعاد خودکشی نظیر عوامل جامعه‌شناختی و جامعه‌شناسی و روانشناسی و برنامه‌ریزی شهری را مدنظر قرار داد که در این بین نقش و رابطه میان مسائل اقتصادی و محیط ساخته شده و بر رفتار پُر خطر خودکشی، نقشی اساسی است چرا که؛ عوامل اقتصادی و محیطی خود بر عوامل اجتماعی و بر فرد و جامعه تأثیرگذار بوده و میان این دو حوزه رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد.

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه فضای شهری و عوامل اقتصادی اجتماعی با رفتار پرخطر خودکشی در شهر نورآباد لرستان می‌باشد. مبنای نظری این پژوهش نظریه فشار عمومی رابرت اگنیو است که بیان می‌کند حوادث منفی در زندگی افراد منجر به ایجاد استراتژی‌های خاصی برای مقابله با آنها می‌شود تا اثرات چنین فشارهایی را کاهش دهد که از جمله این استراتژی‌ها جرائمی مانند خشونت علیه خود و خودکشی می‌شود. بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته در این پژوهش شاخص‌ها در ۴ بُعد: خانواده، فردی، روانی، فرهنگی اجتماعی و اقتصادی دسته‌بندی شدند. نتایج آزمون T تک نمونه‌ای پژوهش نشان داد که تمامی ابعاد مورد مطالعه بر روی رفتار پرخطر خودکشی اثر گذارند. همچنین، بر اساس مدل‌سازی معادلات ساختاری بُعد اقتصادی با وزن عاملی (۰/۷۶) در اولویت اول، بُعد خانواده با بار عاملی (۰/۷۴) در اولویت دوم، بُعد فردی و روانی با بار عاملی (۰/۷۰) در اولویت سوم و در نهایت بُعد اجتماعی فرهنگی با بار عاملی (۰/۶۹) در اولویت چهارم اهمیت قرار دارد و به لحاظ علمی و آماری این روابط تأیید قرار گرفت. در ادامه فرآیند تحقیق به دنبال پاسخ‌گویی به این سؤال بودیم که آیا فضاهای شهری بر روی رفتار پرخطر خودکشی در شهر نورآباد اثر گذار هست؟ نتایج وزن‌های کوواریانس مدل ساختاری پژوهش نشان داد که زندگی در محلات جرم خیز به میزان ۰/۳۲، نداشتن مسکن مناسب برای زندگی به میزان ۰/۲۸، کمبود امکانات و خدمات به میزان ۰/۲۷، بیکاری زیاد در شهر به میزان ۰/۲۳، تراکم جمعیت و صنعتی شدن به میزان ۰/۲۲، حکمروایی نامناسب شهری به میزان ۰/۱۹، استرس زیاد در زندگی شهری به میزان ۰/۱۲ و کمبود فضاهای سبز در شهرها به میزان ۰/۰۷ بر روی خودکشی اثر گذارند. در یک جمع‌بندی کلی می‌توان بیان کرد رابطه بین متغیرهای مورد مطالعه مثبت و معنادار بوده و روابط بین متغیرها مورد تأیید آماری قرار گرفته است. نتایج تحقیق حاضر با مقاله پین وانگ^۱ و همکاران (۲۰۲۰)؛ که به بررسی ارتباط محیط ساخته شده و عوامل اجتماعی و اقتصادی خودکشی پرداخته بودند مطابقت دارد زیرا در این تحقیق مشخص شد که محیط ساخته شده شهری نامطلوب می‌تواند خطرات موفقیت‌آمیز اقدام به خودکشی را افزایش دهد. فیص پور و لطفی (۱۳۹۳)، در تحقیق به بررسی تمایزات اقتصادی و آسیب‌های اجتماعی و نرخ بیکاری در مناطق کشور پرداخته و نتایج پژوهش نشان داد که رابطه معنادار و مثبتی بین خودکشی و بیکاری وجود دارد که با شاخص اقتصادی پژوهش حاضر مطابقت دارد. کلارا فرناندز^۲ و همکاران (۲۰۲۰)، در مقاله‌ای به تحلیل رابطه انزوای اجتماعی، تنهایی و خودکشی در دوران کرونا پرداخته و به این نتیجه رسیدند که بین انزوای اجتماعی و تنهایی و مسائل اقتصادی با خودکشی رابطه مستقیمی وجود دارد که با شاخص‌های فردی و اقتصادی پژوهش حاضر همسو است. در پژوهشی دیگر که توسط نظر زاده و همکاران (۱۳۹۱)، انجام شد مشخص شد که مشکلات خانوادگی، شکست تحصیلی و مشکلات اقتصادی از مهم‌ترین عوامل انگیزشی خودکشی هستند که با شاخص‌های خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی پژوهش حاضر مشابه است.

References

- Abbasi, Q., Mousavi, S. Y., Ghasemi, I., & Ahad Nejad, R. M. (2019). Analysis of regeneration sustainability of the city central texture (Case study: Central texture of Zanjan City). *Journal of Sustainable City*, 3(2), 1–16. <https://doi.org/10.22034/JSC.2020.212770.1173> [In Persian]
- Abedi, M., Larijani, M., & Abedi, M. (2021). Suicidal thoughts to action: A phenomenological study. *Journal of Strategic Studies on Youth and Sports*, 21(57), 75–88. <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1866.2323> [In Persian]
- Afkhami Aghda, M., Naim Yavari, M., Malik Shabet, H., Mehreparvar, H., Falahati, M., & Laeh, M. (2015). Investigating the relationship between social harms and quality of life in Yazd. *Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences*, 24(3), 241–250. [In Persian]
- Agnew, R. (2001). Building on the foundation of general strain theory: Specifying the types of strain most likely to lead to crime and delinquency. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 38(4), 319–361. <https://doi.org/10.1177/0022427801038004001>
- Ali Madadi, O., Shamsoddini, A., & Jahangir, S. (2024). Explaining the physical-spatial structure of urban neighborhoods on pedestrian behavior patterns (Bagh-e-Faiz neighborhood, District 5 of Tehran

¹ - Pin Wang

² - Carla Blázquez-Fernández

- Municipality). *Urban Environmental Planning and Development*, 4(13), 31–52. <https://doi.org/10.30495/JUEP.1403.1107398> [In Persian]
- Alivardinia, A. (2010). *Sociology of homelessness*. Tehran: Sociologists Publications. [In Persian]
- Alves, S. (2012). The patterns of unemployment and the geography of social housing. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 71, 759–767.
- Barrera, D. J., Gaga-a, B., & Pabayos, J. (2016). Negative life events and maladaptive behaviors among Filipino adolescents: An empirical test of general strain theory. *Asian Criminology*, 11, 265–287. <https://doi.org/10.1007/s11417-016-9230-9>
- Bastiaanssen, J., Johnson, D., & Lucas, K. (2020). Does transport help people to gain employment? A systematic review and meta-analysis of the empirical evidence. *Transport Reviews*, 40(5), 607–628. <https://doi.org/10.1080/01441647.2020.1747569>
- Bastiaanssen, J., Johnson, D., & Lucas, K. (2020). Does transport help people to gain employment? A systematic review and meta-analysis of the empirical evidence. *Transport Reviews*, 40(5), 607–628. <https://doi.org/10.1080/01441647.2020.1747569>
- Bergeron, L. E. (2010). *Female criminality and community reentry: An examination of general strain theory* (Doctoral dissertation). North Dakota State University.
- Bergeron, L. E. (2010). *Female criminality and community reentry: An examination of general strain theory* (Doctoral dissertation). North Dakota State University, Fargo, United States.
- Bigvand, H., & Bijani, A. (2019). Explaining the organization of urban space with a social discipline approach (Case study: District 12 of Tehran). *National Security Scientific Quarterly*, 11(42), 319–350.
- Blakely, T. A., Collings, S. C., & Atkinson, J. (2003). Unemployment and suicide: Evidence for a causal association. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 57(8), 594–600. <https://doi.org/10.1136/jech.57.8.594>
- Blakely, T. A., Collings, S. C., & Atkinson, J. (2003). Unemployment and suicide: Evidence for a causal association? *Journal of Epidemiology and Community Health*, 57(8), 594–600. <https://doi.org/10.1136/jech.57.8.594>
- Blázquez-Fernández, C., Lanza-León, P., & Cantarero-Prieto, D. (2020). A systematic review on the suicide consequences of social isolation and loneliness: A first approach to measure indirect effects of COVID-19. *Munich Personal RePEc Archive*, 1–15. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/101188/>
- Boshaq, M. (2014). *Structural equation modeling in the humanities with AMOS 22*. Tehran: Sociologists Press.
- Bratman, G. N., Anderson, C. B., Berman, M. G., et al. (2019). Nature and mental health: An ecosystem service perspective. *Science Advances*, 5(7), eaax0903. <https://doi.org/10.1126/sciadv.aax0903>
- Bratman, G. N., Hamilton, J. P., Hahn, K. S., Gross, J. J., & Daily, G. C. (2015). Nature experience reduces rumination and subgenual prefrontal cortex activation. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 112(28), 8567–8572. <https://doi.org/10.1073/pnas.1510459112>
- Chadwick, K. A., & Collins, P. A. (2015). Examining the relationship between social support availability, urban center size, and self-perceived mental health of recent immigrants to Canada: A mixed-methods analysis. *Social Science & Medicine*, 128, 220–230. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2015.01.036>
- Dadandish, P., & Rahnemood, H. (2018). The effect of quality education on employment and personal identity of youth. *Journal of Strategic Studies on Youth and Sports*, 18(44), 217–236. <https://faslname.msy.gov.ir>
- Danesh, J., Pour Jafar, M., & Naghizadeh, M. (2018). Explaining the manifestations of modesty in urban space. *Hoviate Shahr*, 17(54), 65–80. <https://doi.org/10.30495/HOVIATSHAHR.2023.15020>
- Delaware, A. (2004). *Advanced research methods*. Tehran: Azad University Press.
- Dempierre. (2006). *History of science* (A. H. Azarang, Trans.). Tehran: SAMT Publications. [In Persian]
- Diraditsile, K. (2020). *Accelerating youth empowerment for sustainable development in Botswana: Assessment of potential, prospects and development*. <https://www.researchgate.net/publication/343798437>
- Ebrahimi Kebriya, S., Hashemi Nazari, S. S., Mehrabi, Y., Naz Parvar Bashir, Shujaei, A., & Mir Torabi, S. D. (2018). Examining the effects of age groups, time periods, and birth cohorts on suicide mortality in Lorestan Province (2015–2016). *Iranian Journal of Epidemiology*, 15(1), 29–39. <http://irje.tums.ac.ir/article-1-6279-fa.html> [In Persian]
- Ebrahimi, N., Mohseni, R. A., & Elmi, M. (2022). Investigating the role of quality of life and defenseless urban spaces in the tendency toward urban violence (Case study: Youth of Rasht City). *Urban Planning Knowledge*, 6(2), 147–162. <https://doi.org/10.22124/UPK.2022.22360.1774>
- Fadai, M., Al-Madrasi, S. A., Gandhamkar, A., & Zakarian, M. (2022). Explanation of participatory planning with a sustainable development approach (Case study: Shahinshahr City). *Geography and Environmental Studies*, 11(42), 58–71. <https://www.sid.ir/paper/1034821/en> [In Persian]
- Faizollahi, A. (2021). Meta-analysis of social welfare studies in Iran. *Social Welfare Quarterly*, 22(85), 221–270. <http://refahj.uswr.ac.ir/article1-3941fa.html>

- Faizpour, M. A., & Lotfi, E. (2013). Economic distinctions and social problems in Iran: Unemployment and suicide rates. *Strategic Research on Social Problems*, 4(9), 153–166. <https://doi.org/20.1001.1.23221453.1394.4.1.10.8> [In Persian]
- Fouladi, A., Sherafati Moghaddam, E., & Kiani Salmi, S. (2024). Analysis of the impact of social capital components on crime prevention in the old texture of Kashan City. *Urban Environmental Planning and Development*, 4(14), 43–56. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/1129146> [In Persian]
- Freyenhagen, F. (2015). Honneth on social pathologies: A critique. *Critical Horizons*, 16(2), 52–131. <https://doi.org/10.1179/1440991715Z.00000000044>
- Gallupe, O. (2006). *Relational strain, gender, anger and delinquency among street youth* (Master's thesis). Queen's University, Kingston, Ontario, Canada.
- Gill, S. A., Aftab, R., Rehman, S. U., & Javaid, S. (2019). Youth empowerment and sustainable development. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 35(3), 202–219. <https://doi.org/10.1108/JEAS-02-2018-0024>
- Glenn, C. R., Kleiman, E. M., Kellerman, J., Pollak, O., et al. (2020). Annual research review: A meta-analytic review of worldwide suicide rates in adolescents. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 61(3), 294–308. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13106>
- Goldman-Mellor, S., Allen, K., & Kaplan, M. S. (2017). Rural/urban disparities in adolescent nonfatal suicidal ideation and suicide attempt: A population-based study. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 48(6), 1–11. <https://doi.org/10.1111/sltb.12390>
- Gomez, S. L., Shariff-Marco, S., DeRouen, M., Keegan, T. H. M., Yen, I. H., Mujahid, M., Satariano, W. A., & Glaser, S. L. (2015). The impact of neighborhood social and built environment factors across the cancer continuum: Current research, methodological considerations, and future directions. *Cancer*, 121(14), 2314–2330. <https://doi.org/10.1002/cncr.29345>
- Hartig, T., & Staats, H. (2006). The need for psychological restoration as a determinant of environmental preferences. *Journal of Environmental Psychology*, 26(3), 215–226. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2006.07.007>
- Haselnejad, M., Shamsoddini, A., & Rezaei, M. (2018). Analysis of social pathology caused by worn-out fabric in Dogonbadan City (Gachsaran) with an emphasis on the security index. *Geography*, 16(57), 132–145. https://mag.iga.ir/article_253473.html?lang=en
- Holtan, M. T., Dieterlen, S. L., & Sullivan, W. C. (2014). Social life under cover: Tree canopy and social capital in Baltimore, Maryland. *Environment and Behavior*, 46(6), 1–24. <https://doi.org/10.1177/0013916513518064>
- Hsu, C. Y., Chang, S. S., Lee, E. S., & Yip, P. S. (2015). Geography of suicide in Hong Kong: Spatial patterning, socioeconomic correlates, and inequalities. *Social Science & Medicine*, 130, 190–203. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2015.02.019>
- Husmanns, R. (2007). Measurement of employment, unemployment and underemployment: Current international standards and issues in their application. *Bulletin of Labour Statistics*, 1, 2001–2007. <https://www.researchgate.net/publication/267997174>
- Jackson, L. E. (2003). The relationship of urban design to human health and condition. *Landscape and Urban Planning*, 64(4), 191–200. [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(02\)00230-X](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(02)00230-X)
- Jang, H., Lee, W., Kim, Y. O., & Kim, H. (2022). Suicide rate and social environment characteristics in South Korea: The roles of socioeconomic, demographic, urbanicity, health behaviors, and environmental factors. *BMC Public Health*, 22, Article 410, 1–10. <https://doi.org/10.1186/s12889-022-12843-4>
- Jiang, B., Mak, C. N. S., Zhong, H., Larsen, L., & Webster, C. J. (2018). From broken windows to perceived routine activities: Examining impacts of environmental interventions on perceived safety of urban alleys. *Frontiers in Psychology*, 9, Article 2450. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02450>
- Jiang, B., Wang, H., Larsen, L., Bao, F., Li, Z., & Pryor, M. (2019). Quality of sweatshop factory outdoor environments matters for workers' stress and anxiety: A participatory smartphone-photography survey. *Journal of Environmental Psychology*, 65, Article 101336. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2019.101336>
- Jiang, W., Stickley, A., & Ueda, M. (2021). Green space and suicide mortality in Japan: An ecological study. *Social Science & Medicine*, 282, 114137. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2021.114137>
- Kawohl, W., & Nordt, C. (2020). COVID-19, unemployment, and suicide. *The Lancet Psychiatry*, 7(5), 389–390. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30141-3](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30141-3)
- Keith, S. H. (2018). How do traditional bullying and cyberbullying victimization affect fear and coping among students? An application of general strain theory. *American Journal of Criminal Justice*, 43, 67–84. <https://doi.org/10.1007/S12103-017-9411-9>
- Koohsari, M. J., McCormack, G. R., Nakaya, T., & Oka, K. (2019). Neighbourhood built environment and cardiovascular disease: Knowledge and future directions. *Nature Reviews Cardiology*, 17(5), 261–263. <https://doi.org/10.1038/s41569-020-0343-6>

- Kuo, F. E., & Sullivan, W. C. (2001). Environment and crime in the inner city: Does vegetation reduce crime? *Environment and Behavior*, 33(3), 343–367. <https://doi.org/10.1177/00139160121973025>
- Kuo, M. (2015). How might contact with nature promote human health? Promising mechanisms and a possible central pathway. *Frontiers in Psychology*, 6, Article 1093. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01093>
- Leyden, K. M. (2003). Social capital and the built environment: The importance of walkable neighborhoods. *American Journal of Public Health*, 93(9), 1546–1551. <https://doi.org/10.2105/AJPH.93.9.1546>
- Li, W., Sun, B., Yin, C., Zhang, T., & Liu, Q. (2018). Does metro proximity promote happiness? Evidence from Shanghai. *Journal of Transport and Land Use*, 11(1). <https://doi.org/10.5198/jtlu.2018.1286>
- Maleki, S., Mavadat, E., & Firuzi, M. A. (2013). Evaluation and ranking of social vulnerability of cities against earthquakes using TOPSIS and GIS (Case study: Yazd City). *Journal of Spatial Planning*, 3, 99–123. <http://hsmasp.modares.ac.ir/article-21-2340-fa.html> [In Persian]
- Melis, G., Gelormino, E., Marra, G., Ferracin, E., & Costa, G. (2015). The effects of the urban built environment on mental health: A cohort study in a large northern Italian city. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 12(11), 14898–14915. <https://doi.org/10.3390/ijerph121114898>
- Min, K.-B., Kim, H.-J., Kim, H.-J., & Min, J.-Y. (2017). Parks and green areas and the risk for depression and suicidal indicators. *International Journal of Public Health*, 62(6), 647–656. <https://doi.org/10.1007/s00038-017-0958-5>
- Momeni, H., & Irankhah, A. (2018). Demography of social harms (crime) in 22 districts of Tehran. *Journal of Population*, 26(107–108), 103–122. <https://ensani.ir/file/download/article/1600516294-9509-107-108-6.pdf> [In Persian]
- Murali, V., & Oyeboode, F. (2004). Poverty, social inequality and mental health. *Advances in Psychiatric Treatment*, 10(3), 216–224.
- Nazarzadeh, M., Bedael, Z., Ayubi, A., Suri, H., & Miri, K. (2011). Determining factors related to the motivation to commit suicide in Iran: A systematic review and meta-analysis. *Hakim Research Journal*, 15(4), 352–363. <http://hakim.tums.ac.ir/article-1-1083-fa.html>
- Ni, M. Y., Yao, X. I., Cheung, F., Wu, J. T., Schooling, C. M., Pang, H., & Leung, G. M. (2020). Determinants of physical, mental and social well-being: A longitudinal environment-wide association study. *International Journal of Epidemiology*, 49(2), 380–389. <https://doi.org/10.1093/ije/dyz238>
- Nock, M. K., Borges, G., Bromet, E. J., Cha, C. B., Kessler, R. C., & Lee, S. (2008). Suicide and suicidal behavior. *Epidemiologic Reviews*, 30, 133–154. <https://doi.org/10.1093/epirev/mxn002>
- O'Farrell, I. B., Corcoran, P., & Perry, I. J. (2016). The area-level association between suicide, deprivation, social fragmentation and population density in the Republic of Ireland: A national study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 51(6), 839–847. <https://doi.org/10.1007/s00127-016-1205-8>
- Peters, M. A. (2020). The fascism in our heads: Reich, Fromm, Foucault, Deleuze and Guattari—The social pathology of fascism in the 21st century. *Educational Philosophy and Theory*. <https://doi.org/10.1080/00131857.2020.1727403>
- Phillips, M. R., Yang, G., Zhang, Y., Wang, L., Ji, H., & Zhou, M. (2002). Risk factors for suicide in China: A national case-control psychological autopsy study. *The Lancet*, 360(9347), 1728–1736. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)11681-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)11681-3)
- Piatkowska, S. J. (2020). Poverty, inequality, and suicide rates: A cross-national assessment of Durkheim's theory and the stream analogy of lethal violence. *The Sociological Quarterly*. <https://doi.org/10.1080/00380253.2020.1715308>
- Poon, K.-T., Teng, F., Wong, W.-Y., & Chen, Z. (2016). When nature heals: Nature exposure moderates the relationship between ostracism and aggression. *Journal of Environmental Psychology*, 48, 159–168. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2016.10.002>
- Qolipour, Siavash, & Amiri, Nader. (2023). An anthropological analysis of suicide in the Middle Zagros (Provinces: Ilam, Kermanshah, and Lorestan). *Iranian Anthropological*, 17(31), 226–247. <https://doi.org/10.17352096.1399.17.31.9.1>
- Rehkopf, D. H., & Buka, S. L. (2006). The association between suicide and the socio-economic characteristics of geographical areas: A systematic review. *Psychological Medicine*, 36(2), 145–157. <https://doi.org/10.1017/S003329170500588X>
- Sharifzadi, Hojjat Elah, & Moradi, Ali. (2019). Meta-analysis of socio-economic factors related to suicide (Comparing Ilam province with the country). *Ilam Culture Scientific Quarterly*, 21(68–69), 7–33. <https://doi.org/10.22034/FARHANG.2021.133907> [In Persian]
- Sheikhahmadi, Ahmad, & Mohammadi, Mirsadegh. (2021). Promoting safety and security by relying on social capital based on a cultural regeneration approach (Case study: Historical context of Urmia). *Urban Environmental Planning and Development*, 1(2), 103–120. <https://sanad.iau.ir/en/Article/909995> [In Persian]

- Sullivan, W. C., & Chang, C.-Y. (2011). Mental health and the built environment. In A. L. Dannenberg, H. Frumkin, & R. J. Jackson (Eds.), *Making healthy places: Designing and building for health, well-being, and sustainability* (pp. 106–116). Island Press. https://doi.org/10.5822/978-1-61091-036-1_7
- Sullivan, W. C., Frumkin, H., Jackson, R. J., & Chang, C.-Y. (2014). Gaia meets Asclepius: Creating healthy places. *Landscape and Urban Planning*, 127, 182–184. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2014.03.005>
- Tabesh, Azar, & Haj Manouchehri, Reza. (2021). Determining the social and economic factors affecting the suicide rate in Iran using the Bayesian model averaging approach. *Iranian Journal of Forensic Medicine*, 27(3), 93–104. <http://sjfm.ir/article-1-1251-fa.html> [In Persian]
- Talman, A., Bolton, S., & Walson, J. L. (2013). Interactions between HIV/AIDS and the environment: Toward a syndemic framework. *American Journal of Public Health*, 103(2), 253–261. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2012.300924>
- Teixeira, M., & Bueno, A. (2019). The politics of social suffering: Introduction to the special section. *Digithum*, 23. <https://philpapers.org/rec/TEITPO-8>
- Thakuriah, P., & Metaxatos, P. (2000). Effect of residential location and access to transportation on employment opportunities. *Transportation Research Record*, 1726(1), 24–32. <https://doi.org/10.3141/1726-04>
- Thompson, M. (2018). Hierarchy, social pathology and the failure of recognition theory. *European Journal of Social Theory*, 22(1), 10–26. <https://doi.org/10.1177/1368431018768625>
- Úcar Martínez, X., Jiménez-Morales, M., Soler Masó, P., & Trilla Bernet, J. (2017). Exploring the conceptualization and research of empowerment in the field of youth. *International Journal of Adolescence and Youth*, 22(4), 405–418. <https://doi.org/10.1080/02673843.2016.1209120>
- Van Orden, K. A., Witte, T. K., Cukrowicz, K. C., Braithwaite, S. R., Selby, E. A., & Joiner, T. E., Jr. (2010). The interpersonal theory of suicide. *Psychological Review*, 117(2), 575–600. <https://doi.org/10.1037/a0018697>
- Wang, P., Goggins, W. B., Zhang, X., Ren, C., & Lau, K. K.-L. (2020). Association of urban built environment and socioeconomic factors with suicide mortality in high-density cities: A case study of Hong Kong. *Science of the Total Environment*, 739, 139877. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.139877>
- Wareham, J. (2005). *Strain, personality traits, and deviance among adolescents: Modeling factors* (Doctoral dissertation). University of South Florida.
- Wong, P. W. C., Chan, W. S., Chen, E. Y. H., Chan, S. S. C., Law, Y. W., & Yip, P. S. F. (2008). Suicide among adults aged 30–49: A psychological autopsy study in Hong Kong. *BMC Public Health*, 8, 147. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-8-147>
- World Health Organization. (2019). *Mental health: Suicide data*. https://www.who.int/mental_health/prevention/suicide/suicideprevent/en/
- Xie, B., Jiao, J., An, Z., Zheng, Y., & Li, Z. (2019). Deciphering the stroke–built environment nexus in transitional cities: Conceptual framework, empirical evidence, and implications for proactive planning intervention. *Cities*, 94, 116–128. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.05.035>
- Yip, P. S. F., Liu, K. Y., Law, C. K., & Law, Y. W. (2005). Social and economic burden of suicides in Hong Kong SAR: A year of life lost perspective. *Crisis*, 26(4), 156–159. <https://doi.org/10.1027/0227-5910.26.4.156>
- Zhang, J., Xiao, S., & Zhou, L. (2010). Mental disorders and suicide among young rural Chinese: A case-control psychological autopsy study. *American Journal of Psychiatry*, 167(7), 773–781. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2010.09101476>
- Ziari, K., Mohammadi, K., & Parhiz, F. (2021). Spatial-physical relationship between population density and social anomalies in Kermanshah city (Case study: Drug addiction crime). *Urban Sustainable Development Journal*, 2(4), 1–14. <https://doi.org/20.1001.1.27170128.1400.2.4.1.8> [In Persian]